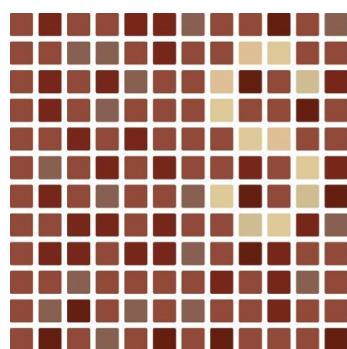

LANDSKAB

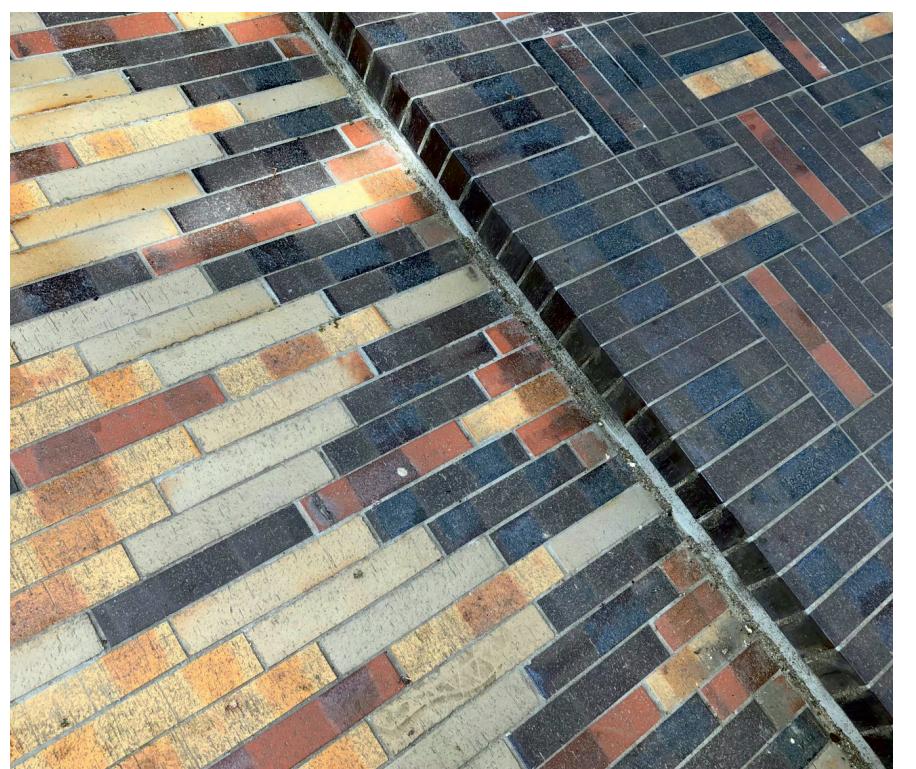
NR 4 2018 99. ÅRGANG S. 97-128

*Kunst eller kunstigt • Samtale med
BOGL • Landskaps-arkitekturprisen
2018 • Slottskogsvallens entrépark • In
memoriam, Jeppe Aagaard Andersen •
Bogomtale • Summary*

**STEFFEN
STEN**

SUMMER TIME

SMART WASTE SENSOR / URB-O WASTE BIN

Intelligent measuring and waste level notification in public bins

Why not try to make the best out of a nice bin, and assist the municipalities in doing their great job even better in keeping our parks and cities clean. Smart waste technology is available with support for both desktop and mobile devices.

Sven Bech A/s

ANLÆGSGARTNERFIRMA • SIDEN 1921

Havnen i Århus med træer fra den fynske muld

Kort afstand fra produktionssted til dit projekt er bedst for både planterne og miljøet!

Tæn K grønt i tide

Bæredygtighed bør også tænkes ind, og det vil vi gerne med kvalificeret rådgivning hjælpe dig med.

KORTEGAARD

Telefon 65 97 26 56
pkp@kortegaard.dk
www.kortegaard.dk

FREDERIKSBERG ALLÉ FREDET

Slots- og Kulturstyrelsen har besluttet at frede Frederiksberg Allé og Frederiksberg Runddel. Det Særlige Bygningssyn vurderer, at en fredning vil sikre de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier og et byrum af enestående karakter og stor national betydning.

På landsplan er alléen ved sin størrelse, udformning og karakter af enestående national betydning. Da Kong Frederik IV i begyndelsen af 1700-tallet anlagde alléen, var det som en privat kongevej til Frederiksberg Have med lystslottet på toppen af bakken. Siden skiftede alléen kontekst fra land til by og blev et offentligt, rekreativt byrum. Frederiksberg Allés oprindelige fortælling er bevaret og vidner om mere end 300 års historie fra barokken til nu.

Bygningsfredningsloven har gennem 100 år haft til opgave at sikre og bevare bygninger til gavn for dansernes historie og identitet, og senest i 2010 kom der en tilføjelse til loven, som gjorde muligt at frede Frederiksberg Allé, idet selvstændige landskabsarkitektoniske værker efter lovændringen kan fredes på lige fod med bygninger, hvis værkerne er af væsentlig kulturhistorisk eller arkitektonisk værdi, eller – hvis de er yngre end 50 år – at fredningen kan begrundes med værkernes fremragende værdier.

https://slks.dk/fileadmin/user_upload/0_SLKS/Dokumenter/Bygningsfredning/WEB_Afgoerelse_Fredersberg_Alle.pdf

VICTORIADRIVHUSET I BOTANISK HAVE FLYTTES

I Botanisk Have ved Nørrevold i København bygges det kommende Nyt Naturhistorisk Museum, der skal stå færdigt i 2022. Det fredede, runde Victoriadrivhus, som blev opført i forbindelse med havens etablering 1871-74 skal flyttes, da det kommer til at stå i vejen for det kommende museumsbyggeri. Da det endnu ikke vides, hvor det fredede drivhus senere skal genopføres, pakkes det omhyggeligt ned. Drivhuset havde oprindelig bassiner til åkander og har sit navn efter en stor og meget markant tropisk åkande, Victoria amazonica.

De tre hovedfaser i projektet: Nedtagning, istandsættelse og genopførelse gennemføres under ledelse af arkitektfirmaet Dissing & Weitling, som bl.a. skal sikre, at alle arbejder udføres i henhold til Slots- og Kulturstyrelsens anvisninger.

Arbejdet udføres i tæt samarbejde mellem tre håndværkscentre, Glarmestre Snoer og Sønner har fået til opgave at registrere, udtagte, afrense og nedpakke de gamle glas i drivhuset. På stedet nedtages tagets mange glas. Tømrer- og snedkerfirmaet Kjell Pedersen Entreprise A/S har derefter nedtaget og sikret væggernes sprossede trærammer, der derefter afleveres på Snoers værksted, hvor glassene forsigtigt tages ud. Rammerne affantes derefter af tømrer-snedkerfirmaet, som tager sig af den videre restaurering. Emil Nielsens Smedeværksted A/S nedtager drivhusets gamle, bærende stålkonstruktion, som forinden er blevet omhyggeligt opmålt af landmålere med avanceret 3-D-scanningsteknik. Ved 3-D-scanningen er hele konstruktionen med alle skævheder registreret, så drivhuset kan genskabes fuldstændigt, som det står i dag, når det senere skal genopføres.

Inf.: Glarmestre Snoer & Sønner A/S, www.snoer.dk

www.birk-holm.dk

Totalleverandør
– også af professionel rådgivning

Birkholm Planteskole A/S

Ring og få rådgivning om plantevalg – **tlf. 48 17 31 26**

Forhandler af: Dansk importør af: Kvalitetsstandard:

seta

Design:
Espen Voll,
Tore Borgersen &
Michael Olofsson

vestre

vestre.com

**THE CÉIDE FIELDS
THE INTERNATIONAL CARLO SCARPA
PRIZE FOR GARDENS
XXIX EDITION, 2018**

The Scientific Committee of the Fondazione Benetton Studi Ricerche has decided to dedicate the 2018 International Carlo Scarpa Prize for Gardens to one of the most evocative and historically significant sites in the whole of Ireland if not Europe: *the Céide Fields site* (literally “fields of the flat-topped hill”) near Ballintubber, a small village on the northern coast of County Mayo.

The soaring Céide Cliffs keep this ancient world safe from the buffeting waves of the Atlantic. On the eve of history, before the pyramids were built in Egypt, this heavily forested area was settled by a community that created a complex system of cultivated fields enclosed by stone walls and with adjoining villages.

5.500 years ago, an orderly peaceful community mainly made up of farmers flourished in this area, collectively deforesting the land, dividing it up, and creating a system of regular fields surrounded by low stone walls.

They were stock-breeders as well as skilful boatbuilders who could work wood as well as stone. Their society had well-defined mystical and spiritual beliefs, consigning their deceased to the earth and burying them in well-protected tombs.

The prosperity and decline of this vast territory were linked to a seemingly insignificant climate change: a drop of only two degrees was all that it took to transform the world of the Céide Fields.

Although deforestation freed up fertile land for farming, ensuring prosperity for lengthy periods, in the long term it brought death. The exposed soils, no longer protected by the tree canopy, were leached by the rains, becoming acid and infertile. A magnificent natural environment became an inhospitable, treacherous landscape that was gradually covered by a blanket of peat.

One of the oldest civilisations on the European continent vanished leaving virtually no evidence of its existence. Grasses, marsh plants, heather, mosses and lichens wiped out every trace of an area that had been flourishing and prosperous. The underlying site disappeared under a vast blanket of peat.

In the 1930s, the local schoolteacher, *Patrick Caulfield*, was cutting peat in the bog when his spade struck rocks beneath the turf. They appeared to be perfectly aligned suggesting that these were not random finds. Using iron rods to probe the ground he was able to identify the location of stone walls and other remains. It was not until forty years later, in the 1970s, that his hunch was borne out, when excavations carried out by his son – still on-going today – resulted in one of the most surprising archaeological discoveries of the century: a vast system of fields, dwellings and chamber tombs covered by layers of peat and preserved for many thousands of years.

The Céide Fields site comprises a Neolithic agrarian landscape with an extraordinarily geometric pattern of human-made structures that can be seen and experienced thanks to the Céide Fields Interpretive Centre run by archaeologist *Gretta Byrne* on behalf of the OPW (The Office of Public Works). Gretta Byrne and her teacher, the archaeologist Séamas Caulfield, the son of the schoolmaster who originally discovered the site, represent the tangible sign of a dedication and responsible ‘care of place’ going well

Céide Fields. Premio Carlo Scarpa 2018.

Photos Andrea Rizza Goldstein

beyond specific remit of an archaeologist to embrace the links between finds, the ancient economy of stock-breeding and good practices in the tourism sector. Above all, like so many of the sites studied in the context of the Carlo Scarpa prize, this is another example of the relationship that has developed between people and an “extreme” place in the far corner of an island on the edge of continent that is at the centre of our planet’s age-old history.

Patrizia Boschiero and Luigi Latini, with Seamus Caulfield (ed.): The Céide Fields, Ireland. International Carlo Scarpa Prize for Gardens 2018, 29th edition. Fondazione Benetton Studi Ricerche, Treviso 2018. Series Memorie/dossier. 196 s. 20 €. English edition: ISBN 978-88-8435-084-8. Italian edition: ISBN 978-88-8435-082-4

*Scientific Committee
Maria Teresa Andresen, landscape architect, University of Porto; Giuseppe Barbera, agro-nomist, University of Palermo; Anna Lamber-tini, landscape architect, University of Firenze; Luigi Latini, Landscape Architect, Iuav Uni-versity of Venice (Chairman); Hervé Brunon,*

garden historian, André Chastel Centre, Paris, cnrs; Monique Mosser, art historian, Advanced School of Architecture, Versailles, CNRS; Joan Nogué, geographer, University of Girona, Landscape Observatory of Catalonia; Lionello Puppi, art historian, Professor Emeritus, University of Ca’ Foscari, Venice; José Tito Rojo, botanist, University of Granada; Massimo Ven-turi Ferriolo, philosopher, Milan Polytechnic.

Carmen Añón, landscape architect, University of Madrid, member of the Prize Jury from 1990 to 2010; honorary member from 2011.

Domenico Luciani, architect, Director of the Fondazione Benetton Studi Ricerche from 1987 to 2009; deviser of the Prize and its chief executive from 1990 to 2014, honorary member from 2015. Other participants in the work of the Committee include the Director of the Foundation, Marco Tamaro, and the heads of the various sectors, Patrizia Boschiero, Fran-cesca Ghergetti, Massimo Rossi and Simonetta Zanon.

The activities of the Carlo Scarpa Prize are coordinated by Patrizia Boschiero and the Chairman of the Scientific Committee, Luigi Latini.

www.fsbr.it

DANSKE LANDSKABSARKITEKTER

ØKOSYSTEMTJENESTER SÆTTER

ØKONOMI PÅ NATURENS VÆRDIER

– og forkorter afstanden mellem økonomiske argumenter og landskabsarkitektoniske argumenter

Med tanke på at naturen yder os egentlige tjenester, er vi ikke længere begrænset af at argumentere for grønne miljøer gennem bløde værdier. Jo, de grønne miljøer er stadig smukke, rare at opholde sig i, egnet til rekreation og en god ramme for fællesskabet. Disse værdier, børjer dog af for de klare økonomiske incitamenter, der er for en tæt by med høj bebyggelsesprocent og de tilhørende krav til parkeringsnormer og god infrastruktur med tilpas brede veje og store venderadier. Det fylder alt sammen, og det er vanskeligt at udfordre disse argumenter.

Indtil vi også får en egentlig grøn norm gennem lovkrav, så er det nødvendigt at tale det grønne ind i den dominerende økonomiske dagsorden. Ja, det er en pligt, for de nye værktøjer og metoder som i-Tree og Økosystemstjenester viser, at det grønne også hører hjemme i den økonomiske dagsorden. Til det grønne knytter sig nemlig også økonomiske incitamenter. Dem skylder vi at redegøre for, så bygherre kan træffe de økonomisk mest bæredygtige beslutninger – på et dækende, helhedsorienteret grundlag. Og samtidig vil det grønne opnå større vægt, når vi skal prioritere, hvordan den trange plads i byen bør bruges bedst.

i-Tree er et nyere værktøj, som på baggrund af aktuel forskning kan kvantificere og værdisætte træers bidrag – det gælder ydelser som vandoptag, partikelabsorbering, optag af kuldioxid samt bidrag til at reducere opvarmnings- eller nedkølingsudgifter for bygninger, der vil kunne udløse besparelser på byggeriet. Ved at argumentere kvantitativt med dette vil man også blive i stand til at se mere nuanceret på træers ulemper, som nogle mener er løvfald, skygge og uønsket rodvækst.

Artiklen 'Nu er i-Tree kommet til Europa' kan man læse i *Grønt Miljø 3-2018*. Den giver en glimrende beskrivelse af potentialerne for værdisættning af træer. Den beskriver også udfordringerne. Det forekommer omfattende og 'lidt langhåret' at skulle finde frem til eksakte tal for økosystemtjenester, for der er behov for mange data til beregningerne. Og det kræver faglighed og flere ressourcer

at indhente de data. Vi skal stille yderligere krav til landmåleren i projekterne, så vi, ud over træernes placering, kan få data om både stammediameter, kronediameter, træhøjde og stammehøjde til kronebunden. Landskabsarkitekten skal bestemme slægt og art samt vurdere evt. procent manglende krone, topdøg og beskæring.

Det synes også, at økosystemstjenesterne er bedst egnet til projekter i større skala. Men alene de overordnede principper for tankegangen er god viden at lade indgå i beslutningerne omkring et projekt uanset skala. Hele pointen, om at det grønne yder et bidrag til vores velværd, der kan måles og vejes, må på sigt kunne forandre vores byer, så der kommer bedre balance mellem det byggede miljø og de grå overflader på den ene side og på den anden side det groede miljø og de grønne overflader.

*Susanne Renée Grunkin,
formand for Danske Lanskabsarkitekter*

KONSTITUERENDE BESTYRELSES-MØDE HOS DANSKE LANDSKABS-ARKITEKTER

Efter en vellykket generalforsamling på Aarhus Arkitektskole var det tid til at samle den nye bestyrelse. Det konstituerende møde løb af stablen den 9. april – mærkedagen for Danmarks besættelse – ingen sammenligning i øvrigt! Mødet foregik i højt humør og uden stridsmål.

Susanne Renée Grunkin blev enstemigt genvalgt som foreningens formand, og vi kunne byde velkommen til nye kræfter i bestyrelsen – Cathrine Hancke, Tine Gils og Martin Hedevang Andersen – der ligesom den øvrige bestyrelse – Elzélina Van Melle, Jakob Sandell Sørensen, Louise Axholm, Philip Christensen, Thomas Lindtorp og Ole Mouritsen – var klar til at tage arbejdshandskerne på og gå i gang med et nyt foreningssår. Desuden blev Tine Gils og landskabsarkitekt Steen Bisgaard valgt som bestyrelsens repræsentanter i LANDSKABs redaktionsudvalg.

Efter en præsentationsrunde og den obligatoriske decharge af årets møderække blev der taget fat på en omfattende dagsorden. Første punkt var naturligt årets strategimøde den 4. maj, hvor bestyrelsen skal lægge plan for de fokusområder, som kommer til at præge det kommende års arbejde. Programmet for stra-

Foto fra venstre: Catrine Hancke, Martin Hedevang Andersen, Philip Dallerup Christensen, Thomas Lindtorp Pedersen, Susanne Renée Grunkin, Jakob Sandell Sørensen, Louise Irminger Axholm, Tine Gils.

Ikke til stede: Elzélina van Melle, Ole Mouritsen.

Fotograf Henriette Bonde

tegiseminaret vil for en stor del komme til at omhandle fremtidens rammer og visioner for vores tidsskrift LANDSKAB. Derudover vil årets hovedaktiviteter sammen med en kommunikationsplan blive sat til diskussion og fastlagt. Så fulgte en gennemgang af løbende sager; evaluering af generalforsamling og faglige arrangementer, opsummering på flere fagdommere til Danske Lanskabsarkitekters fagdommerpanel, orientering om debatindlæg og diverse klummer, hvor DL har sat sit aftryk, beslutning om de populære medlemsportrætter, og ikke mindst uddeling af DL's studenter rejselegat på 20.000 kr. blev drøftet.

Alt sammen er eller vil løbende blive omtalt i foreningens nyhedsbrev sammen med de fremtidige aktiviteter, der bliver søsat – så følg endelig med her. Eller så et smut forbi foreningens web, hvor fanebladet "Kalender" under menupunktet MEDLEM bliver opdateret hen over året. Det er også her, at du kan finde datoer for alle bestyrelsesmøder samt næste års generalforsamling.

Og så er bestyrelse og sekretariatet i fuld sving med at gøre sit til for at synliggøre faget for omverden samtid fastholde en solid platform for netværk og vidensdeling for vores medlemmer. Vi går på opgaven med krum hals.

Lillian Thomsen, daglig leder i Danske Lanskabsarkitekters sekretariat

Landskapsarkitekturprisen 2018: Asplan Viak AS, Deichmans gate og Wilses gate, Grünerløkka og St. Hanshaugen, Oslo. Landskapsarkitekt: Asplan Viak AS. Foto Åse Holte

LANDSKAB 4 2018

Ansv. redaktør

Annemarie Lund, landskabsarkitekt MDL
Akademisk Arkitektforening,
Åbenrå 34
1124 København K
Telefon +45 26 21 06 33
landskab@landskabsarkitekter.dk

Redaktionsudvalg

Jacob Fischer (fmd.), Steen Bisgaard, Philip Dahlerup Christensen, Ulrik Kuggas, Liv Ostrup, Lulu Salto Stephensen, Anne Dahl Refshauge (suppleant).
Nordisk repræsentation: Malin Blomqvist, Finland; Ulla R. Pedersen, Island;
Ingebjørg Finnebråten og Anne Tibballs, Norge; Sabina Richter, Sverige

Korrektur

Tilde Tvedt

Oversættelse

Pete Avondoglio

annoncer

DG Media as, Havneholmen 33, DK-1561 København V
Casper Sindet Jacobsen. Telefon: +45 33 70 76 38, +45 29 25 04 07
casper.j@dmgmedia.dk
Lars Schau Nielsen. Telefon +45 33 70 76 65, +45 26 27 54 75
lars.n@dmgmedia.dk
www.dmgmedia.dk

Abonnementspriser 2018

I Danmark 1.052,50 kr. inkl. moms og forsendelse.
Norden, Grønland og Europa 1.117,50 kr. inkl. moms og forsendelse.
Norge er undtaget moms, denne frataekkes
Øvrige udland 1.050,00 kr. inkl. forsendelse.
Løssalg 141,25 kr. inkl. moms, ekskl. porto
Landskab udkommer 8 gange om året

Abonnement

Receptionen, Akademisk Arkitektforening
Telefon: +45 30 85 90 00
reception@arkitektforeningen.dk

Udgiver

LANDSKAB udgives af Danske Landskabsarkitekter, DL,
Peter Bangs Vej 30, DK-2000 Frederiksberg. Telefon +45 33 32 23 54
www.landskabsarkitekter.dk
i samarbejde med Akademisk Arkitektforening

Reproduktion og tryk

Stibo Graphic A/S, Saturnvej 65, 8700 Horsens
Medlem af Danske Specialmedier
ISSN 0023-8066

Forside

Sundsparken, 2000-01. Foto Jeppe Aagaard Andersen, 2001

97 Kunst eller kunstigt

Annemarie Lund

98 Samtale med BOGL

Ulrik Kuggas

106 Landskapsarkitekturprisen 2018

Mona Vestli

112 Slottskogsvallens entrépark – århundredadets aktivitetspark

Bengt Islíng

116 In memoriam, Jeppe Aagaard Andersen

Kim Herforth Nielsen, Thorbjörn Andersson, Mike Horne

124 Bogomtale

Philip Dahlerup om Per Stahlschmidt, Simon Swaffield, Jørgen Primdahl og Vibeke Nellemann: *Landscape Analysis: Investigating the potentials of space and place*

Lone van Deurs om *Gartenkunst*

Birgitte Sværke Pedersen om *Ordrupgaard. Et dansk herskabshjem*

128 Summary

Pete Avondoglio

Notestof A38, A40, A41, A42, A44, A48

D A N S K E LANDSKABSARKITEKTER

TIL LYKKE TIL KOLDING MED DE 750-ÅRS JUBLÆUM

Her i 2018 fejrer Kolding og Koldinghus 750-års jubilæum. Den 5. maj var der officiel fejring af slot og by bl.a. med besøg af H.M. Dronningen.

Kolding by ligger så smukt i bunden af tunneldalen mellem fjord og ådal – mellem bøgeskove og enge. Det højt beliggende Koldinghus Slot er et historisk pejlemærke for området. Men byen rummer også kuriøse miljøer, der tilbyder overraskende oplevelser. Et eksempel er Den Spanske Trappe i Slotsgade ved fodden af slotsbakken. Byrummet fungerer som en passage, der forbinder gågaderne med slottet. Her findes et kunstværk: en sjølegang skabt af den danske kunsthåndværker og tekstilde-

signer Lin Utzon i 1994 sammen med Tegnestuen Mejeriet. Om sommeren danner blåregn luftige vægge og tag hen over passagens konstruktion og den smalle vandrende. Det lille byrum skaber en intens og sanselig oplevelse.

*Susanne Renée Grunkin,
formand for Danske Landskabsarkitekter*

RUNDE FØDSELDAGE

80 år: Peter Thorsen, 14. juni
75 år: Lise Bendix Madsen, 1. juli
70 år: Vibeke Holscher, 18. juni,
Lars Borgesen, 20. juli
65 år: Pia Stets, 19. juni,
Niels Lützen, 21. juni,

Inge Bauer, 28. juni,
Frode Birk Nielsen, 27. juli
60 år: Henrik Jørgensen, 18. juni,
Jens Ole Juul, 10. juli,
Morten Suhr, 24. august
50 år: Karen Sejr, 2. juli,
Lene Skaarup Nielsen, 21. juli,
Helle Katborg, 21. august
40 år: Kirstine Ammitzbøll Høj, 17. august

UDGIVELSESPLAN LANDSKAB

Nr. 5. Udk. 7. september
Nr. 6. Deadline 12. august, udk. 12. oktober
Nr. 7. Deadline 16. september, udk. 16. november
Nr. 8. Deadline 14. oktober, udk. 14. december

Den Spanske Trappe i Kolding. Foto Susanne Renée Grunkin

KUNST ELLER KUNSTIGT

Annemarie Lund

En del af bladets læsere (hvis der stadig er nogen, som læser?) vil nok mene, at mindeord bør holde sig på højst et par sider. Og det er i dette nummer langt overskredet med teksterne om Jeppe Aagaard Andersen. Det er valgt, fordi det ligger mig på sinde at trække nogle af hans grundholdninger og enkle spilleregler for projekter frem. Udsagn og værker, jeg finder, er betydningsfulde for genuin havekunst og landskabsarkitektur. At vi her i Danmark de senere år ikke hørte så meget om hans virke og sjældent lyttede til hans speedtalks og præcise analyser i faglige sammenhænge, kommer sig bl.a. af, at Jeppe agerede sig på andre scener end den danske – mest i Australien og i Oslo, hvor han var højt værdsat professor.

Jeppe var i høj grad mundligt overbevisende. Kulturformidler Ulla Strømberg sagde i sin tale ved mindesammenkomsten på Kronborg, at Jeppe med ord kunne fremkalde billeder på nethinden af, hvad han ville, hvad han ønskede skulle ske, og hvordan det kom til at se ud. Denne evne har især været voldsom vigtig, idet mange af hans projekter er så rensede og enkle, at det må have være ovenud svært, at forklare bygherrer, at det var nok. Der skulle ikke være mere.

Thorbjörn Andersson fremhæver Sundspromenaden ved Bo01 – det 360 meter lange trædæk, der siden har dannet forbillede utallige andre steder. Thorbjörn beskriver, hvor vanskeligt det i første omgang var selv for ham som kollega at begribe, at planens halve dusin parallelle streger ville blive til et sted, der rummer så mange oplevelser og så megen poesi. Og Jeppes lune forklaring på, hvordan en regning, hvor forslaget udgjorde bare et eneste træ, kunne blive så stor: Jeppe sade att det i själva verket hade varit en lång väg att gå; först hade man resonerat om fem träd, sedan om fyra, tre, två, och efter mycket skissande hade man kommit fram till ett enda träd.

Sundets Le Notre kalder Thorbjörn Andersson så smukt Jeppe. Og det er jo meget præcist; vand, lys og skygge, klassiske træk – altid underlagt geometrien og gerne som en komposition af grundformer med akser og sigtelinjer.

Kim Herforth Nielsen betoner den egenskab, at Jeppe kunne få en bygning til at ligge smukt i et landskab eller skabe et nyt landskab omkring en bygning, så denne fremstår så meget smukkere – bl.a. ved Retsbygningen i Holstebro, Filmhøjskolen i Ebeltoft og DGI i Vingsted. Denne forholdsvis usynlige, næsten undseelige måde at være landskabsarkitekt på kan ikke overvurderes. Gamle mestre som Sven Hansen og I.P. Junggreen Have beherskede også denne disciplin.

Projekter som Sundspromenaden og badepladsen i Malmö, Camperdown Campus i Sydney og måneskinstreet ved Sydney Smart Light Festival i 2009 var alle tænkt som scener for liv. Her kunne man sidde, danse, kysse. Jeppes egenskab som livskunstner eller *bon viveur*, kender alle, der har været i nærheden af ham. Dette ønske om at gøre det korte liv så rigt som muligt, inkorporeredes i projekterne som udfoldelsesmuligheder og gav stedet en bankende puls. Folk foldede sig ud.

I en artikel i LANDSKAB 7-1995 om Jeppes tidlige arbejder skriver Lulu Salto Stephensen, at han ifølge eget udsagn lagde øre til stedets muligheder og lod sig inspirere af C.Th. Sørensen og Le Notre, stærke navne i havekunstens historie og begge med det fællestræk, at der arbejdedes stærkt rumligt og skulpturelt, plastisk, med det grønne.

LANDSKAB blev beriget gennem hans mange år – 1987-2004 – som formand for redaktionsudvalget. *Kunst eller kunstigt?* sagde han ofte med et lille smil, når vi besigtigede tidens anlæg. Hans mål var ren have- og landskabskunst. Som han skrev i Topos, 2-1993: 'Det er i spillet mellem det funktionelle og den rene form, at havekunsten kommer tæt på det kunstneriske grundstof. Og det er i organiseringen, i iscenesættelsen af forløb, at de helt basale oplevelser af rum, form og flade tager fat i såvel arkitekturen som skulpturens væsen. Det er også i dette rum, at det tidsuafhængige ses tydeligt, det er her havekunsten med sit plantemateriale sætter sig ud over stil og mode.' AL

SAMTALE MED BOGL

Ulrik Kuggas

Adam Bang og Jens Linnet. Foto BOGL
Adam Bang and Jens Linnet. Photo BOGL

Følgende er et portræt af landskabstegnestuen BOGL. Teksten er delvist baseret på samtaler, jeg har haft med Jens Linnet, den ene af tegnestuens to indehavere.

BOGL blev dannet i 2009, da Adam Bang og Jens Linnet trodsede den økonomiske krise og sprang ud som tegnestueejere. De to venner arbejdede på det tidspunkt sammen på Algren & Bruun, og med derfra tog de en erfaring i at arbejde efter beskedne budgetter. Jens tilføjer, at en anden væsentlig ting, de fik med sig, er bevidstheden om, at selv om midlerne er små, er det vigtigt at finde ind til poesien i hvert enkelt projekt – der er ikke noget, der er ligevalgt.

BOGL er en nordisk orienteret landskabstegnestue med et internationalt udsyn. Adam har studeret og arbejdet i Sverige, mens Jens har studeret på Versailleskolen i Paris. Når man spørger Jens til forbillede inden for faget, nævner han navne som franske Michel Corajoud, Catherine Mosbach og Michel Desvigne, schweiziske Günther Vogt og amerikanerne Lawrence Halprin og Dan Kiley. Inspirationen fra ovennævnte – med flere – er parret med en optagethed af den nordiske

natur og en fascination ved produktionsanlæg, der har efterladt sig varige spor i naturen.

Tegnestuen har de seneste to år haft til huse på en etage i en rå industribygning i det københavnske nordvestkvarter. Området, der er præget af et mix af boliger og små erhverv, havde i mange år et dårligt ry. Nu indfanges det af hovedstadens vokseværk og gennemgår en transformation fra ugeset kvarter til dér, hvor det sker, og det slår én, hvor kort afstanden er mellem det urovækkende og det vibrerende.

Jens understreger det livgivende ved at være omgivet af start-op virksomheder, værkstedsfællesskaber og et center for brasiliansk brydning, men er også godt klar over, at de selv er en del af gentrificeringsprocessen, og at developerne for længst har kridtet skoene. Det leder i retning af en samtale om altings foranderlighed og det skrøbelige ved landskabsarkitekturen, og Jens introducerer mig for nogle af de temporære projekter, tegnestuens har været involveret i.

Midlertidige tiltag på Køge Havn

For Køge Kyst har BOGL lavet en række midlertidige tiltag på Køge Havn. Udekøkkener,

nyttehaver og hængekøjer er arrangeret sammen med et grid af ophængte orange fenderne, der både agerer blikfang og legmulighed. Alt sammen en del af en kulturel modning af området forud for en mere permanent transformation.

Blågården på Nørrebro

En anden tilgang til det midlertidige viser BOGL i Stengadeparken, som ligger ved Blågården på Nørrebro, præcis dér hvor man i slutfirserne i forbindelse med den hårdhændede renovering af området oplevede 'balladen om Byggeren'.

Mellemløbet eksisterende rækker af linetræer i parkrummet er opstillet stålrammer, hvor lagenstore, orangefarvede stofbaner duver i vinden og skaber flygtige rum. Jens Linnet tilføjer, at ideen blandt andet er, at tekstilportalerne går i dialog med den smukke lindeallé og fremhæver et ellers lidt glemt sted i byen.

Beboere i området har malet portalerne, og de lokale indvandrerkvinder har syet stofbanerne. En særlig pointe med projektet, er at vise, at det også er deres rum.

Midlertidige byrum i Køge, Køge Kyst

Udført: 2013-14

Bygherre: Køge Kyst P/S

Landskabsarkitekt: BOGL

Foto: BOGL

Køge Kyst. Legepladsen 'Tidsrummet' er lavet af havnens materialer såsom fiskernes flag og bådfendere op hængt med wirer i et grid, der danner en 'fenderskov' af hængende fenderne til leg og bevægelse

Køge Kyst. Playground 'Tidsrummet' is built of materials from the harbor area as well as the fishermen's flags and boat fenders hung with wires on a grid that forms a 'fender forest' of hung fenders for play and motion

Midlertidig omdannelse af Stengadeparken, Nørrebro, København

Udført: 2017

Bygherre: Områdefornyelsen Nørrebro

Landskabsarkitekt: BOGL

Anlægsgartner: Anders Matthiessen ApS

Foto: Ditte Haarlev Johnsen, Rozbeh Zavari

Stengade. Stålrammer danner et punktvis forløb under lindealleen langs Stengade. Orangefarvede stofbaner er opsat på rammerne og skaber flygtige rum i samspil med træerne
Stengade. Steel frames form a sporadic sequence under the linden avenue along Stengade. Orange colored sheets of cloth are mounted on frames and create fleeting spaces in interplay with the trees

Krattet ved Ørestad Skole. Smalle hævede træstier løber gennem tætte plantninger af mirabel, tjørn og skovæble.

Stierne forbinder en række lysninger med forskellige legeøer i krattet

The thicket at Ørestad School. Narrow raised wooden bridges run through the dense growth of cherry, plum, hawthorn and crab apple. The paths connect a series of clearings with different play islands in the thicket

Krattet ved Ørestad Skole, København

Udført: 2011

Bygherre: Københavns Ejendomme

Landskabsarkitekt: BOGL

Samarbejdspartner: Algren & Bruun

Landskabsarkitekter

Foto: BOGL

Krattet ved Ørestad Skole

En lidt større grad af permanens finder man i 'Krattet', som er en del af udearealerne til Ørestad Skole og et bud på en videreudvikling af begrebet naturlegeplads. Et eksisterende krat har givet inspiration til at skabe mere krat ved at plante barrodede småplanter som mirabel, tjørn og skovæble tæt og afskærmede, til de har fået fat. Hævede gangstier, stolper til klatreleg og gynger er alle fremstillet i råt træ, men er ikke bearbejdet på den gængse naturlegsfacon, hvor en tilstræbt kroget-

hed mimer et billede på det vilde. I stedet har man udnyttet kontrasten mellem de præcist byggede legeredskaber og det vilde krat til at fremkalde en enkel poetisk ramme omkring børnenes leg.

Farum Midtpunkt

Med projektet i Farum Midtpunkt handler det ikke længere om midlertidighed, men snarere om intervention – om de udfordringer, der rejses sig, når man skal bygge ind i noget, der har sin egen historie. Fællestegnestuens ikoniske

Farum Midpunkt. Aktivitetsparkens betonlandskab med en lang træbæk ses op mod bebyggelsens ikoniske cortenstålfacade

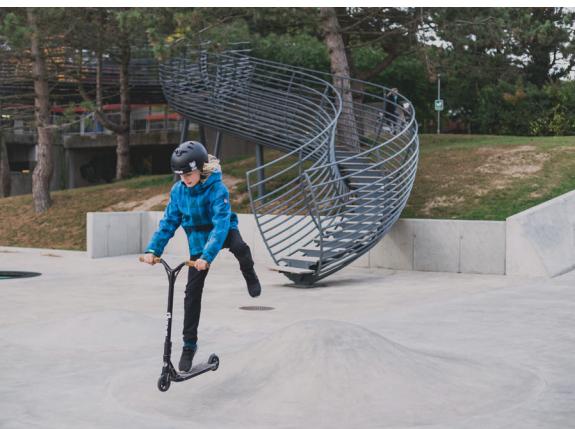
Farum Midpunkt. The activity park's concrete landscape with a long wooden bench in front of the scheme's iconic Corten steel facade

Aktivitetsparkens betonlandskab med løbehjulbane.

I baggrunden ses gangbroen der slynger sig op mellem træerne og forbinder til Vestgangsstrøget

The Activity park's concrete landscape with scooter course. In the background the footbridge winds up through the trees and connects to Vestgangsstrøget street

Hævede stålstier danner nye forbindelser gennem det grønne. Stierne er tilpasset for at bevare stedets træer og bundvegetation, og stålriste gör, at planterne kan gro under stierne og bevarer plante- og dyreliv

Raised steel bridges for new connections through the green areas. The paths are adapted to preserve the site's trees and ground vegetation, and the steel grates allow the plants to grow under the bridges and preserve fauna and flora

Farum Midpunkt, Farum

Udført: 2012-16

Bygherre: Furesø Boligselskab, afd. Farum

Midpunkt v. KAB

Landskabsarkitekt: BOGL

Samarbejdspartner: Rambøll Gruppen A/S

Entreprenør: Hoffmann A/S

Fotos: Dennis Lehmann

cortenstålsbebyggelse har nok gennem en år-række lidt af social slagseite, men alligevel eksisterer der blandt beboerne en vis stolthed over deres særegne sted. Derfor var inddragelsen af beboerne helt uomgängelig ved transformatisonen af dele af Farum Midpunkts udearealer. Da bebyggelsen er i flere etager og udmærker sig ved mange forskydninger, blev der arbejdet rigtig meget med model – et medie, der egner sig perfekt til beboerinddragelse.

Ikke mindst for at tiltrække børnefamilier til bebyggelsens forholdsvis mange store

lejligheder er resultatet blevet en lang række aktivitetsskabende tilføjelser til fællesrummene. Ved udformningen af disse er tilstræbt en nedtonet enkelhed, der gør, at de nye tiltag spiller med på bebyggelsens melodi, og flere steder er der bygget videre på nogle af Farum Midpunkts specielle betondetaljer. Et enkelt sted er man gået den helt modsatte vej. Man har nedrevet et antal boliger for bogstaveligt talt at bryde rammerne og skabe en større gennemsigtighed og samtidig blotlægge en af bebyggelsens ikoniske spindeltrapper.

Christianshavns Gymnasium. En cirkulær bænk skaber et stort samlingssted og aktivitetsrum midt i skolegården. Den indre del af ringen er forsænket og fungerer samtidig som skybrudssikring. I bænken er monteret en række stikkontakter, som gør det muligt at tage undervisningen med udenfor
Christianshavn's High School. A circular bench creates a large gathering place and activity space in the middle of the schoolyard. The inner part of the ring is recessed and also serves as a cloudburst reservoir. A number of electrical outlets are mounted on the bench allowing teaching to take place outside

Christianshavns Gymnasium, København

Udført: 2016-17

Bygherre: Christianshavns Gymnasium

Landskabsarkitekt: BOGL

Ingeniør: Øllgaard Rådgivende Ingeniører

Anlægsgartner: MøllerLøkkegaard

Inventarentreprise: HITSA

Foto: Jens Linnet

Gårdareal til Christianshavns Gymnasium

Projektet for renovering af det meget begrænsede gårdareal til Christianshavns Gymnasium tegner sig som en øvelse i at koncentrere og sublimere. For at skabe et mere åbent rum, hvor de smukke historiske facader kommer bedre til deres ret, blev cyklerne, som fyldte det meste af gården, organiseret i to etager op mod hegnet til gymnasiegårdens åbne flanke. Dermed var der skabt plads til gårdens funktioner, som er: ... ”tjo”, siger Jens, og tilføjer, at netop gymnasieårene er den tid, hvor vi egentlig ikke er særlig fysisk aktive, men mere hænger ud og ser hinanden an. Så gårdrummet er indrettet med tanke på det ’at hænge ud’. Man kan sidde på træterrasser over cyklerne, på den brede trappe op til terrasserne, på indbyggede bænke langs bygningsfacaden eller på den cirkelformede bænk i to niveauer, der er gårdens ikoniske figur. Lidt funktioner er der dog skabt plads til. En basketkurv er sat op, og i ringens midte kan man spille hockey. Og da rummet er forsænket, kan det desuden bruges til opstuvning af regnvand ved skybrud.

Kalvebod Fælled Skole

Kalvebod Fælled Skole er en nybygget profilskole med særligt fokus på undervisning og bevægelse. For at stimulere børnene til intuitiv leg, som når man bevæger sig i naturen, har BOGL projekteret udearealerne stort set uden plane flader. Resultatet er et bølget landskab, udført med in-situ beton, som materialemæssigt er inspireret af det forhold, at den gamle strandkant, før inddæmningen af Kalvebod fælled, lå her. I den bølgende beton er lavet udsparringer, hvor tætte plantninger inspireret af fælledens biotoper skaber læ og giver børnene naturlige, robuste legeområder. Kontrasten mellem den bevægede, urbane flade og de tætte plantninger skaber en mængde rumlige forløb – et fantasifuldt lege- og bevægelsesunivers for børnene. At plantede fælledens pioner vækster som græpil og vortebirk på det nye legeområde gav visse udfordringer, da en stor del af disse står opført på kommunens liste over uønskede planter. Heldigvis lod bygheren sig overbevise om, at man netop på dette sted skulle anvende sådanne planter alligevel.

Kalvebod Fælled Skole. Skolegården danner en bølgende betonflade med udsparringer, hvor tætte plantninger inspirerer af fælledens biotoper skaber læ og giver børnene naturlige, robuste legeområder. Kontrasten mellem den bevægede urbane flade og de tætte plantninger skaber en mængde varierede rumforløb til både ophold, leg og bevægelse
Kalvebod Fælled School. The schoolyard forms an undulating concrete surface with openings where dense growths of plants, inspired by the local biotopes offer shelter and give the children natural robust play areas. The contrast between the flowing urban surface and the dense vegetation creates a number of varying spatial sequences for both sitting, playing and movement

Kalvebod Fælled Skole, Amager, København

Udført: 2014-18

Bygherre: Københavns Ejendomme

Landskabsarkitekt: BOGL

Arkitekt, bygning: Lundgaard & Tranberg

Arkitekter

Ingeniør: Espensen og Jørgen Nielsen

Entreprenør: MT Højgaard

Foto: Dennis Lehmann

Slagteriet, Holstebro. Projektet foreslår en række industrielle byrum omkring de bevarede slagteribygninger. Byrummene skabes i samspil med bygningerne og deres aktiviteter. Stålkonstruktioner – 'kulturkuberne' – er med til at definere pladserne og deres funktioner, såsom ved Slagterscenen foran hovedbygningen, som ses på visualiseringen på modstående side

Slagteriet, Holstebro. The project proposal implies a number of industrial urban spaces around the preserved slaughter house buildings. The urban spaces are created in an interplay with the buildings and their activities. Steel structures 'culture cubes' aid in defining the spaces and their functions, such as at the slaughter house stage in front of the main building as visualized on the opposite page

Fællesnævner

Skal man nævne noget, der karakteriserer tegnestuens realiserede projekter, kunne det være, at de på den ene side ser ret forskellige ud, men på den anden side præges af en stræben mod at transformere opgavernes problematik til en enkel idé, der ofte rummer både djærvhed og poesi.

Løsningernes meget forskellige udtryk kommer sig øjensynligt af, at det med at tage udgangspunkt i det enkelte steds særegenhed og historie tages meget alvorligt på tegnestuen. Derfor kan man ikke tale om, at tegnestuen har en udpræget stil, men snarere, at man til det enkelte projekt finder et sæt af materialer og udvikler en formgivning, der fremkalder det pågældende steds særige kvaliteter.

BOGL deltager i stadig flere konkurrencer og har senest i samarbejde med arkitekterne Lendager Group, SlothMøller ingeniører og planlægger Knud Aarup Kappel vundet 'Slagteriets byrum', en udviklingsplan for en lang kileformet grund, der tidligere husede Danish Crown i Holstebro. Med det projekt er vi tilbage, hvor vi begyndte – i en samtale om byudvikling over tid og om det at modne et sted. I Holstebro er byen vokset uden om slakterigrunden og har vendt den ryggen, og hvordan får man så vendt vrangen ud på den situa-

Slagteriets nye byrum, Holstebro

Forslag tildelt 1. præmie 2018 i indbudt projektkonkurrence

Bygherre: Holstebro Kommune

Landskabsarkitekt: BOGL Arkitekter (totalrådgiver)

Underrådgivere: Lendager Group (bæredygtighed og genanvendelse), SlothMøller (ingeniør)

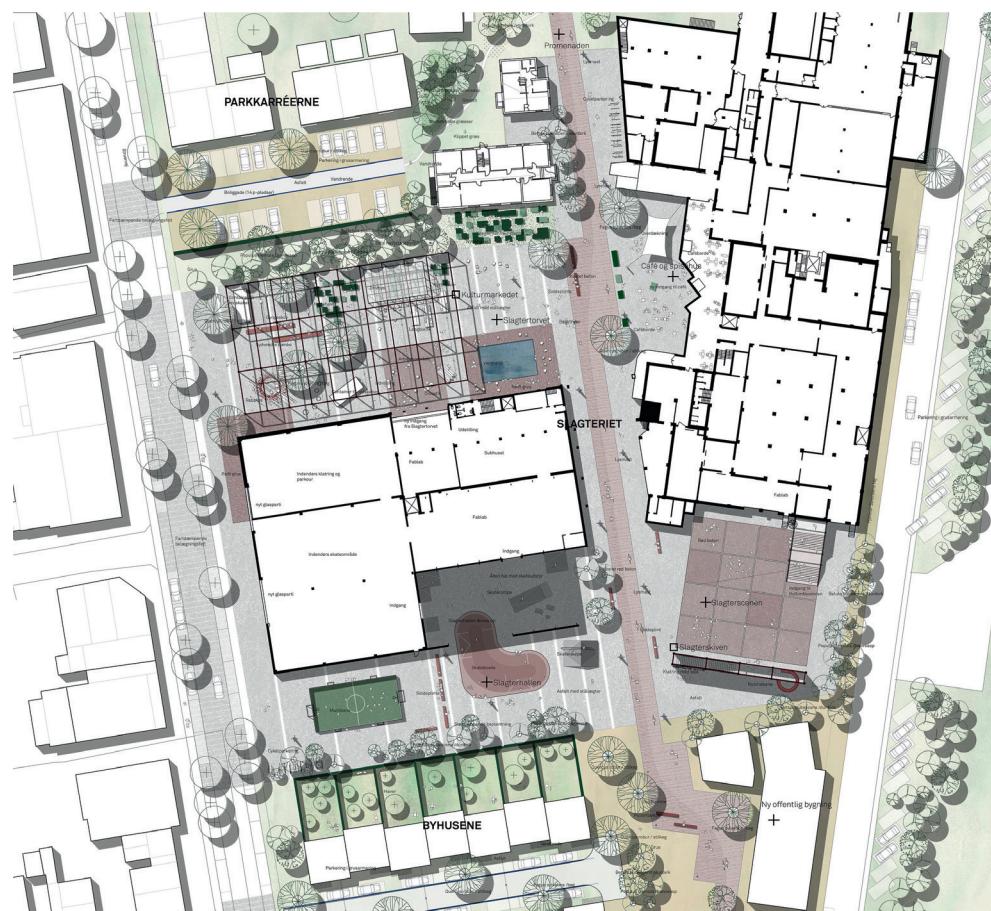
Konsulent: Knud Aarup Kappel (planlægning)

tion og integreret området i byen? Svaret er, at man koncentrerer indsatsen omkring de steder, hvor der er noget at bygge på og lader det sammenbindende træk, som i dette tilfælde er en rød sti, være et beskedent element. Eller som det står formuleret i dommerbetænkningen: "Forslaget udmærker sig med sin forståelse af Holstebros størrelse og behov, og det doserer med præcision indsatserne, så de ikke kommer til at stå i vejen for hinanden."

Det er sidst på eftermiddagen en fredag i marts, og mens jeg går klar til at forlade Tranvej i nordvest, er der stadig godt gang i arbejdet blandt den lille snes medarbejdere. Strukturen på BOGL opleves umiddelbart som 'flad pyramide', og Jens fortæller, at det tilstræbes, at medarbejderne så vidt muligt følger de projekter, de er involveret i, på tværs af de forskellige faser. I forbindelse med konkurrencerne inviteres medarbejderne ofte til at deltage i en tværfaglig fælles diskussion, af og til med deltagelse af folk udefra.

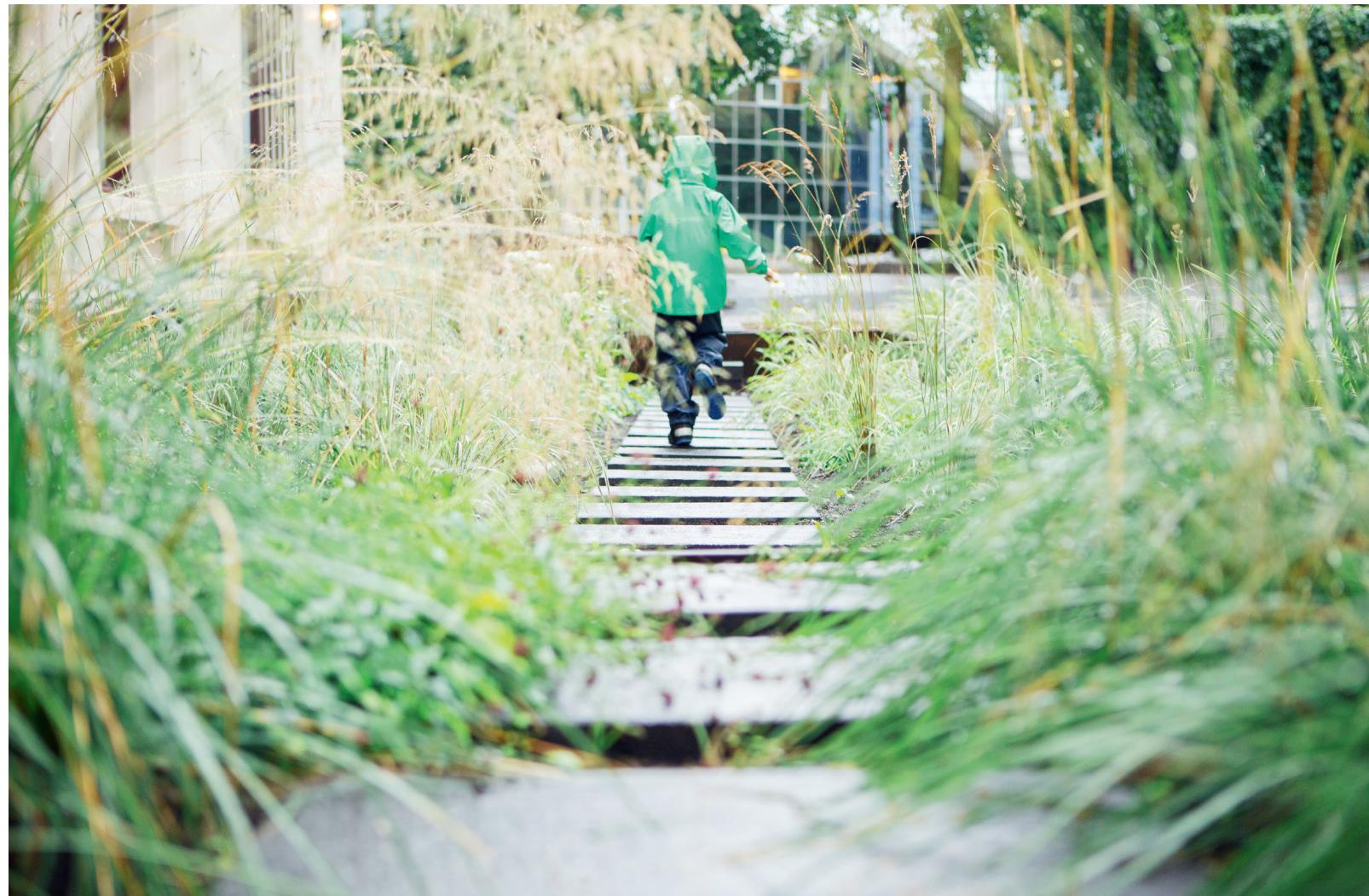
Skal man konkludere noget, må det være, at BOGL med mere end 35 realiserede projekter og over 20 vundne projektkonkurrencer er godt på vej til at finde sin plads blandt vores mere etablerede landskabstegnestuer.

Ulrik Kuggas, landskabsarkitekt MAA, MDL

LANDSKAPSARKITEKTURPRISEN 2018

Mona Vestli

For fjerde gang delte Norske landskapsarkitekters forening, NLA, ut sin årlige hunderspris. Det skjedde under NLAs fagdag i Porsgrunn fredag 6. april 2018.

Landskapsarkitekturprisen 2018 gikk til Asplan Viak for Deichmans gate/Wilsses gate i bydelene Grünerløkka og St. Hanshaugen sentralt i Oslo, et nyskapende overvannsprosjekt som representerer en toneangivende transformasjon av byrom.

Gatetunene i Deichmans gate og Wilsses gate er de første ferdigbygde anleggene for lokal overvannshåndtering i sentrumsgater med ni regnbed.

Vinner av Landskapsarkitekturprisen 2018

Juryens begrunnelse

Med mer ekstremvær og tettere byer, vil vi i framtiden måtte håndtere mer overvann lokalt. Landskapsarkitektur er et nøkkelfag for å skape klimatilpassede, robuste og attraktive byer. Åpen overvannshåndtering kombinert med god design og riktig vegetasjon, gir tilleggsverdier utover det å håndtere overvann.

Årets vinnerprosjekt er et pilotprosjekt som har gjort nettopp dette; tatt naturens prinsipper tilbake til byen og skapt et sted med identitet - fra trist og grått til grønt og blått. Bærekraftige og fremtidsrettede løsninger for håndtering av overvann tilfører

byrommet opplevelseskvaliteter samtidig som det bidrar til økt biologisk mangfold. Ikke bare har beboerne fått et hyggelig og vakkert miljø, prosjektet er også et verdifullt bidrag til bykologi. Godt for folk og godt for naturen!

Vinnerprosjektet er i den sammenheng et nyskapende overvannsprosjekt og som kan være med og representere en toneangivende transformasjon av byrom i Norge – fra trist og grått til grønt og blått. Vinnerprosjektet viser på forbilledlig måte hvordan overvannet kan håndteres akkurat her, på dette stedet og i denne gata. Vist gjennomvakre, gjennomarbeidede og funksjonelle detaljer som viser solid håndverk i materialbruk og vegetasjonsbruk.

Deichmans gate og Wilses gate, Grünerløkka og St. Hanshaugen, Oslo

Ferdigstilt: 2017, prosjektperiode: 2013-16

Byggherre: Bymiljøetaten, Oslo kommune

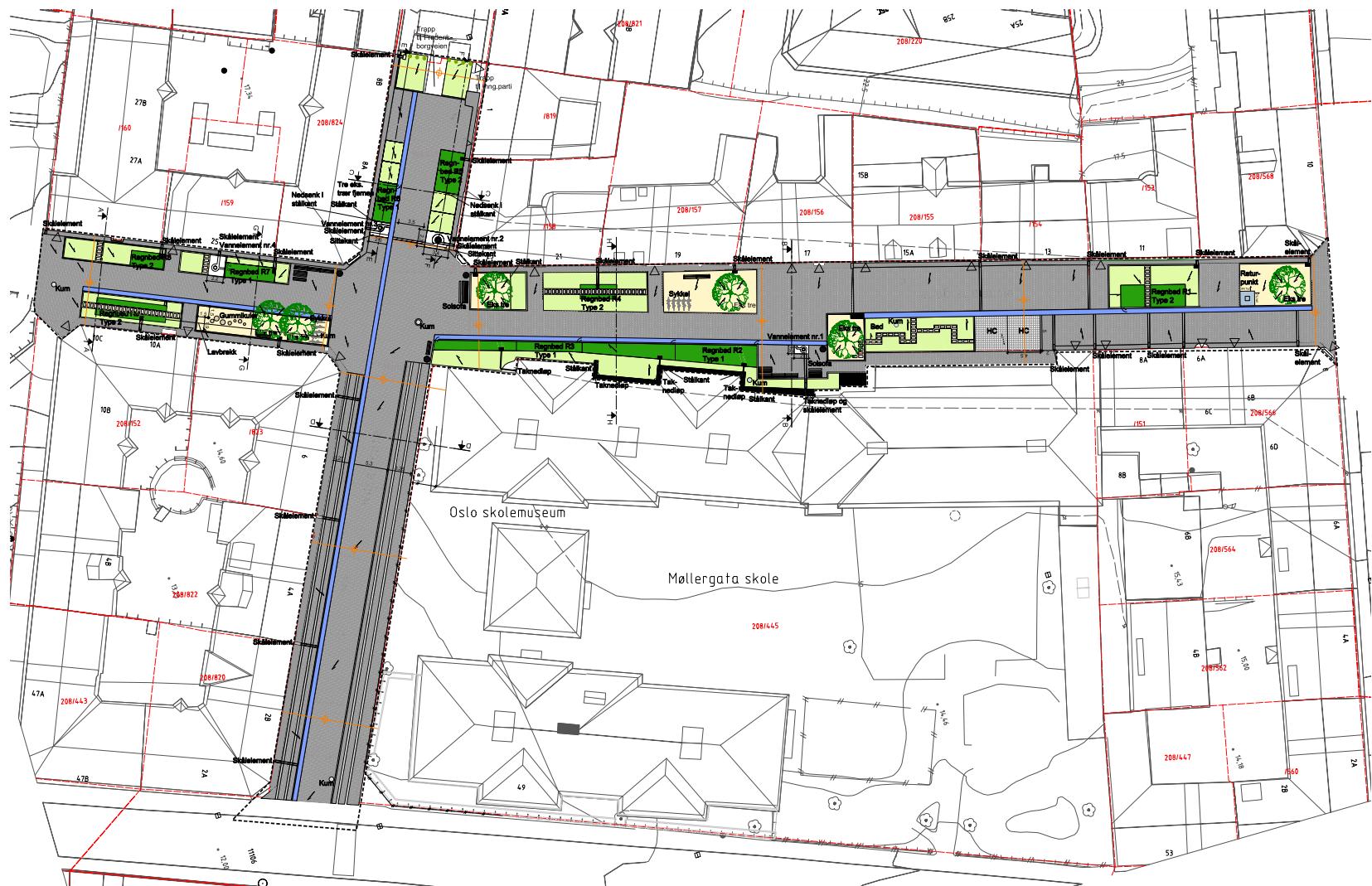
Landskapsarkitekt: Asplan Viak AS, Sandvika v. Janicke Ramfjord Egeberg og Catrine Carlsen, seksjonsleder Byromsprosjekter

Prosjektansvarlig: Vibeche Håheim Kind, Asplan Viak

Rådgivere: Asplan Viak AS: LARK, VEI, VA, RIE Kim Haukeland Paus (dengang Cowi, nå Asplan Viak), Bent Braskerud (VAV)

Entreprenør: Braathen Landskapsentrepenører AS

Foto: Åse Holte

Vinner av Landskapsarkitekturprisen 2018:
Deichmans gate og Wilses gate, Grünerløkka og St. Hanshaugen, Oslo.
Landskapsarkitekt: Asplan Viak AS
Winner of the Landscape Architecture Prize 2018:
Deichman's gate and Wilse's gate, Grünerløkka and St. Hanshaugen, Oslo.
Landscape architects: Asplan Viak AS

Prosjektet er enkelt, pedagogisk og forståelig og vil gi energi og inspirasjon til både oppdragsgivere og prosjekterende i oppgaver som kommer. Et prosjekt om overvannshåndtering med overføringsverdi til små tettsteder så vel som store byer er derfor etterlengtet og av stor verdi.

Prosjektbeskrivelse av Deichmansgate/Wilses gate

Nye plantebed, møbler, belysninger, sykkelstativer, og bygolv har bidratt til å løfte gatetommene. Gatetunene hever nærområde-kvalitetene, både for byens befolkning og ikke minst for barna på Møllergata skole. Regnbedene har en beregnet fordrøyningskapasitet på 60 kubikkmeter.

Det er plantet stauder med ulik struktur som gir prydverdi gjennom hele året. Vannskulpturer, vannrenner og innløp til regnbed er spesialdesignede granittelementer som er integrert i belegningen. Vannet renner åpent via elementene til regnbed og gjennom gatetunene. Vannskulpturene forsinker vannet og synliggjør vannmengden.

Gjennomgående brukes det permeable dekker som gangbaneheller, granittlisener, gressarmering, naturgrus, gjenbruk av lokal storgatestein og smågatestein.

Gatene har ikke ordinær biltrafikk og alle parkeringsplassene er fjernet, bortsett fra to handikapplasser. Dette pilotprosjektet følges opp av vann- og avløpsetaten, Bymiljøetaten og Asplan Viak AS for å høste erfaring

og kunnskap for framtidig innovative overvannsprosjekter.

Med tettere by, mer ekstremvær og stadig dårligere forfatning på eksisterende avløpsanlegg, er vi nødt til å håndtere mer regnvann lokalt på overflaten. Samtidig gir åpen håndtering av vann med vegetasjon mange tilleggsverdier utover det å håndtere overvann.

Sjøfronten Mo i Rana, Rana kommune, Nordland fylke

Ferdigstilt: 2017, prosjektperiode: 2013-17 etter 1. premie i idékonkurransen om utforming av sjøfronten i 2013

Byggherre: Rana kommune

Landskapsarkitekt: Arkitektgruppen CUBUS AS v. ved Axel Nitter Sømme, Torbjørn Bengtsson og Eva L. Korsøen, alle landskapsarkitekter MNLA samt sivilarkitekter MNAL Cato Mørner sivilarkitekt og Maria Molden

Prosjektansvarlig: Tine Solbakke, Rana kommunens plan-, bydrifts- og prosjektavdeling og Axel Nitter Sømme MNLA, CUBUS AS

Rådgivere, konsulenter: RIB Node AS v/Ronny Rykkje, Haltenbanken AS v/Truls Indreærne

Kunstner: Laila Stien

Entreprenør: Unimaskin AS

Anleggsgartner: 1. trinn Tangen Uteanlegg AS, 2. trinn Kurt Bye AS

Underleverandører: Evjen Granitt AS, Imtas AS, Størksen Rustfri Industri AS, Asfaltverket Mo AS, Mo Installasjon AS, Tunge Ting AS

Foto: Axel Nitter Sømme

Hederlig omtale til Sjøfronten Mo i Rana

Juryens begrunnelse

Sjøfronten Mo i Rana, Arkitektgruppen Cubus ved Axel Nitter Sømme og Rana kommune får hederlig omtale.

Prosjektet har løftet fram stedsidentitet og ved bruk av enkle virkemidler gitt et sterkt formuttrykk og engasjement. Bruk av stedegegen granitt, lokalt stål og betong sikrer kvalitet og lokal forankring som inspirerer til innovasjon og evne til omstilling.

Prosjektet har klart å synliggjøre den indre kraft ved å ta et fast tak om stedets egne ressurser og bygge videre på den lokale kunnskapen og som gir glede og inspirasjon både for turist, fastboende og egen industri. Gjenom nye lokalproduserte produkter spesial-

designet for stedet, framstår strandpromenaden som et visningssted for stedets stolte identitet med råmaterialene som la grunnlaget for byen. Byens historie og egenart trer fram i ny drakt der nordnorsk poesi skåret i stål bygger broer mellom fortid og framtid. I møtet med landskapet får poesien nytt innhold og arkitekturen en nerve som åpner for refleksjon og ettertanke.

Prosjektet speiler også tilbake til et kontor med lange tradisjoner, nysgjerrighet og bevissthet rundt stedets identitet og en tydelig formidlingskraft.

Prosjektbeskrivelse av Sjøfronten Mo i Rana
Der Mo i Rana møter fjorden ligger sjøfronten, bygget på overskuddsmasser fra industri-

en. En promenade som trigger nysgjerrigheten, utformet til hyllest for dem som bygget det nye landet, de som stod sammen og løftet i lag – en hyllest til dem som gjør den tunge jobben, i fabrikkene og på sjøen.

Arkitektgruppen CUBUS vant 1.premie i idekonkurransen og har fulgt prosjektet til ferdig bygget i tett samarbeid med lokale leverandører, entreprenører og kunstnere. Utformingen har en soliditet og en enkelhet som fortelle om historien til Mo i Rana. Bruk av stedegegen granitt, lokalt stål og betong sikrer kvalitet og lokal forankring som inspirerer til innovasjon og evne til omstilling. Benkene langs sjøfronten står på stålbein av armeringsjern, et hovedprodukt fra Mo i Ranas stålproduksjon – på samme måte som Mo i Rana står

støtt på sin industriproduksjon med kontinuerlig ny innovasjon.

De bærende idéene bak utformingen er felleskap, identitet og soliditet. Mye av Ranas identitet ligger i fellesskapet – det å løfte sammen for å skape en stålindustri som nå er videreutviklet til en av Norges største industri-parker. Jernverket var bærebjelken i det nye samfunnet som vokste fram etter krigen med ny nasjonal optimisme. Det var starten på det som kalles den norske modellen, med norsk eierskap til de viktigste nasjonale ressursene.

I poesien til Laila Stien, en kjent nord-norsk poet og forfatter, finner vi gjenklang av tidens nye tanker. Nå er ordene skåret i stål og lagt ned i gangpromenaden sammen med

glødene staver. Hun skriver om livet på verket og hvor tett dette henger sammen med identiteten til byen. Tekstene som er brukt i prosjektet taler til oss om kraften som ligger i samholdet.

Engasjerte ranværinger har bidratt med verdifull lokalkunnskap, diskusjoner og innspill underveis. Den første som fikk et ønske oppfylt var skarven på Moholmen; med seks nye staker til hvile og utkikk – et signal tidlig i løpet om at noe var på gang langs sjøfronten. Prosjektet tar hensyn til det som var og det som er, samtidig som det legger til rette for ny og økt bruk, slik at Mo i Rana kan vende seg mot sjøen igjen.

Mona Vestli

Hederlig omtale:

Sjøfronten Mo i Rana, Rana kommune.

Landskapsarkitekt: Arkitektgruppen CUBUS AS

Honorable mention:

The lakefront Mo i Rana, Rana municipality.

Landscape architects: Arkitektgruppen CUBUS AS

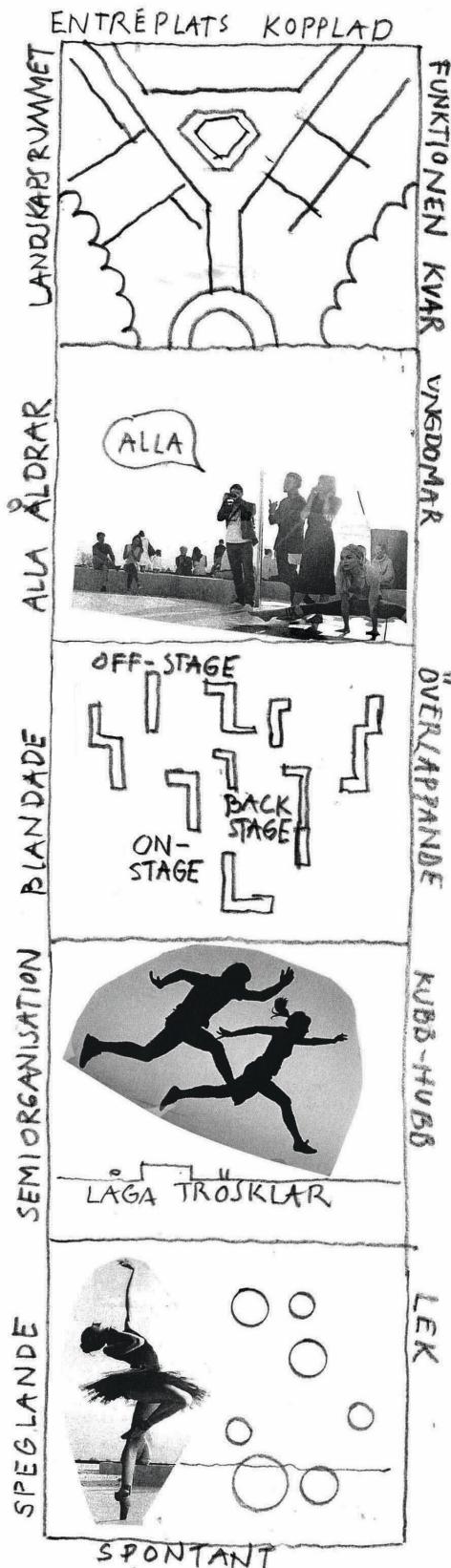

Om prisen

Landskapsarkitekturprisen ble stiftet av NLA i 2015. Det er en hederspris for landskapsarkitektur som kan bidra til å heve, fornye og utvikle norsk landskapsarkitektur. Prisen skal synliggjøre og fremme faget. Prisen deles ut årlig. Juryen har bestått av følgende landskapsarkitekter og medlemmer i NLA: Torunn Hognestad, leder av juryen, Ulf-Håkon Stoltz for Nord-Norge, Jan Løvdal for Trøndelag, Inger Hageberg for Vestlandet, Tine Eilen Gunnes for Sørlandet, Christine Gjermo for Østlandet, Inga Elen Årvoll Eidsvik, studentrepresentant, varamedlem Astrid Skalleberg

SLOTTSKOGSVALLENS ENTRÉPARK – ÅRHUNDRADETS AKTIVITETSPARK

Bengt Isling

Bakgrund

Göteborgs Stad bjöd i oktober 2017 in fyra arkitektteam till en tävling om gestaltning av Slottsskogsvallens entrépark. Tävlingen var en inbjuden projekttävling som föregåtts av en prekvalificering och arrangeras i enlighet med LOU i samråd med Sveriges Arkitekter. De utvalda kontoren var Arkitema, C.F. Møller, Nyréns och SLA.

Slottsskogsvallens entrépark planerades som en pampig entré och förgård till Slottsskogsvallen och anlades i samband Göteborgs Stads 300-årsjubileum 1921. Den präglades av symmetri och tydliga axlar. Denna karaktär syns än idag och fontänen och ekhäckarna med sina tydliga riktningar är viktiga kvarvarande inslag. Under de senaste knappa hundra åren har både parken och Slottsskogsvallen använts som arena för såväl stora evenemang som för motionsträning, vardagsliv och nöjen i olika former.

Men när 100-årsdagen börjar närm sig har den forna jubileumsglansen flagnat något och parken upplevs lite övergiven och i behov en upprustning. Tävlingens syfte var att få fram ett förslag till entrépark som motsvarar stadens och göteborgarnas ambitioner, är anpassat för stadens finansiella förutsättningar och kan genomföras innan 2021.

Tävlingen syftade även till att upphandla arkitektjänster för det fortsatta uppdraget att projektera parken och projektet har verkligen satt igång med rivstart för oss på Nyréns.

Utvecklingen av vårt förslag med mottot SPEG-LING är i full gång. Bygget beräknas starta i början av 2019 för att bli klart till Göteborgs 400-årsjubileum 2021.

Juryns motivering

"Sammanfattningsvis anser juryn att SPEG-LING är det förslag som i sin gestaltning bäst skapar en flexibel, unik och attraktiv entrépark där just entrémotivet är starkt. Även SlottskogsRingen har stora kvaliteter och bedöms kunna fungera ur flertalet aspekter. *Superslingan* och *En lekfull park* är två konceptuellt starka förslag, vackert presenterade, som dock uppvisar brister ur flera aspekter.

Efter avslutad bedömning har juryn kommit fram till att SPEG-LING är det förslag som mest övertygande förenar funktionella krav och arkitektonisk kvalitet på ett sätt som fungerar i den historiska kontexten. Juryn

rekommenderar därför detta förslag till fortsett utveckling och utförande."

Förslagets huvudidé

Slottsskogsvallens entrépark med omgivande skogbeklädda kullar kan bli en lekfull plats för spontanidrott, motion och fysisk aktivitet. Den rustas upp, kompletteras och utvecklas med väl riktade tillägg.

Gestaltningen från Göteborgs 300-årsjubileum bevaras i sina rumsliga huvuddrag och med sitt dubbla ursprungliga syfte att utgöra en förplats till Slottsskogsvallen och en aktivitetsplats. SPEG-LING innehåller en grundstomme av rumsliga möjligheter som kan byggas ut i etapper med början inför Göteborgs 400-årsfirandet och kan kompletteras efterhand. Det finns utrymme i lösningen såväl för spontana initiativ och mer organiserade tillägg. Spegeltaket för dans med mera är den stora attraktionen som kan bli en symbol och dragare med ett unikt program.

En plats för aktivitet

För att passa alla förenas fysiska och sociala aktiviteter i förslaget. Aktivitetsytor skapas som fångar upp områdets historia. Mötesplatser utvecklas där spontanaktivitet möter organiserad aktivitet. Fokus är att sänka trösklarna för att delta i aktiviteter och få fram det lekfulla och lustfyllda i att röra sig. Platsen kan bli unik och locka folk från hela staden, särskilt ungdomar. I valet av aktiviteter ska inte stereotypa könsbilder reproduceras. En modern ljussättning gör platsen tydlig, trygg och vacker.

En attraktiv park

Dalgången mellan kullarna knyter samman Slottsskogen med Slottsskogsvallen på ett tydligt sätt. Formgivningen är inspirerad av Slottsskogsvallens eleganta 20-talsklassicism. En fritt formad labyrint av häckar, murar, ramar och speglar skapar en lek mellan öppenhett och slutenhet främst i den östra delen.

Idag uppfattas platsen som stilig men tom på innehåll och alltför storskalig. De kulturhistoriska värdena med den övergripande rumsindelningen behålls och förblir synlig. Stommen i denna är de uppväxna träderna, dammen och skogsbyrnen. I de befintliga rum som formas av dem infogas mindre platser med en ökad detaljering som kommer av de olika programmen.

Slottsskogsvallens entrépark, Göteborg

Forslag tildelt 1. præmie 2018 i inbjudnen projekttävling

Bygherre: Göteborgs Stad

Landskabsarkitekt: Nyréns Arkitektkontor, Stockholm genom Bengt Isling,
Petra Lindeqvist, Kristina Dexner, Susanna Juhlin Glembrandt, Emma Pihl,
Anna Birath, Andreu Taberner, Nicolas Philip (ÅF), Karin Book (Malmö Universitet)

Spegeltaket blir en central plats som knyter ihop de olika delarna av labyrinten med boulen och skogen.

Utdrömningen av platsen möjliggör en stor bredd av aktiviteter där det är enkelt att välja grad av deltagande

The mirror roof becomes a central place that links the different parts of the labyrinth with the boule courts and the forest. The design of the scheme allows a wide range of activities with various degrees of participation

Aktiviteter Activities

Parkrum Park space

Evenemang Event

Bokkullen utvecklas vidare i samma anda som den har idag. Cyklingen kompletteras med en höghöjdsbana och små hårdgjorda platser med ramar/specglas plockas upp från labyrinten

The beech slope is to be further developed in the same spirit as it has today. The cycling is complemented with a n adventure track and small paved areas with frames/mirrors picked up from the labyrinth

En plats för evenemang

Spontanidrott kan förenas med evenemang på de öppna ytorna väster om Entréplatsen. De kan även i fortsättningen fungera för de stora evenemangens behov och målgången till Göteborgsvarvet kan passera över Entréplatsen precis som idag. Den bevarade öppnenheten och flexibiliteten på ytorna gör att fler evenemang också kan utnyttja platsen efter behov, spegeltaket kan t.ex. få ett eget program under året.

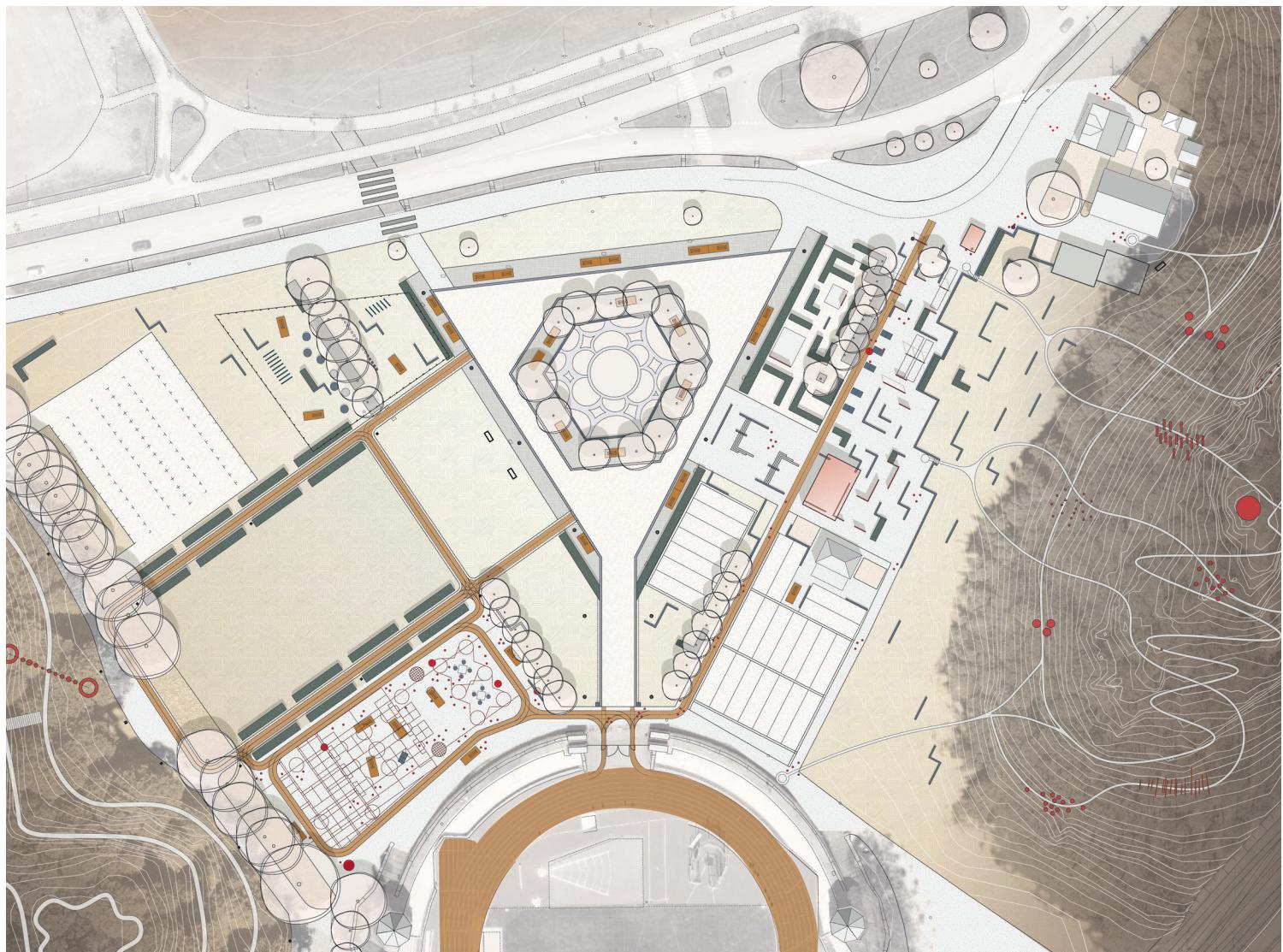
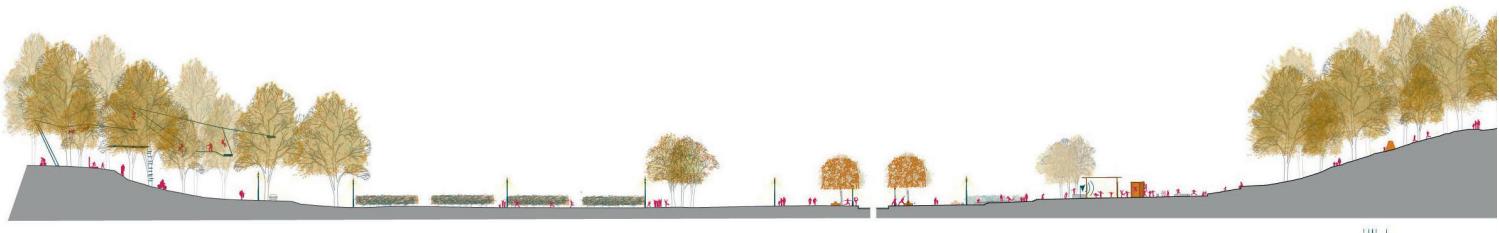
Jämställd och inkluderande med fokus på unga

SPEG-LING innehåller flexibla och mångfunktionella platser med lekfulla aktiviteter att umgås kring utan krav på prestation. Olika aktiviteter finns sida vid sida och överlappar varandra. Utformningen uppmuntrar att successivt närra sig en aktivitet och välja att titta på eller bli tittad på. Begreppen on-stage, off-stage och back-stage är centrala. Aktiviteter och ytor är utformade så det är lätt att kliva in och ur

och välja vilken grad av synlighet och deltagande som känns bekväm för var och en. Entréparkens fokus är att locka fler tjejer till all typ av fysisk aktivitet, vilket också kommer alla som idag inte känner sig riktigt bekväma till nyttा.

Semiorganisation

Idag ser vi ett ökat intresse för och efterfrågan på aktiviteter som inte är typiska föreningsaktiviteter utan som äger rum i självorganiserad regi i det offentliga rummet. Spontant men

ändå lite organiserat! Särskilt tjejer uttrycker en preferens för denna mellanform. Vårt svar på detta är hela organisationen av platsen i allmänhet och kafé Kubb-Hubb i synnerhet; en möteslokal med utlåning av utrustning för aktiviteter mm. Som ett komplement till detta finns även organiserade verksamheter såsom klubblokaler, boulen och Slottsskogsvallens idrottsföreningar integrerade i helheten. Allt för att sänka trösklar för alla.

Bengt Isling, Landskapsarkitekt LAR/MSA

Slottsskogsvallens entréplats ligger strax söder om Slottskogen som är den stora parken i Göteborg. På den plana ytan mellan kullarna föreslås en aktivitetspark för alla som bygger vidare på historien. The Palace Woods' ramparts entrance area lies directly south of the Palace woods, which is a large park in Göteborg. On this plane between the hills a public activity park was proposed, which continues the historical narration

IN MEMORIAM

Jeppe Aagaard Andersen,
30. januar 1952 – 22. april 2018

For godt 30 år siden blev Jeppe Aagaard Andersen og jeg bragt sammen til en konkurrence, og det blev starten på et langvarigt nært venskab frem til hans alt for tidlige død. Jeg fornemmede straks, at Jeppe var en mand af format. Hans sikre måde at angribe en opgave på inspirerede mig meget, og det udviklede sig også til ikke kun at være et fagligt stærkt samarbejde, men også til et nært venskab med et utsal af rejser og ferier sammen. Jeppe var en mand, der forstod sig på kultur i den bredeste forstand. I kunstens verden, den kulinariske verden og i det hele taget i hele verden, som han så som sin legeplads. Kvaliteten var altid i højsædet, han gik ikke på kompromis. For Jeppe beskæftigede sig ikke med det middelmådige, livet skulle opleves for dets ypperste kvaliteter.

Han nysgerrighed var smittende og ikke mindst den ubesværelighed, hvormed han mestrede det, han beskæftigede sig med, var ubeskriveligt inspirerende. På vores rejser sammen vidste han altid, hvor de bedste spisesteder var, men kunne også selv tilberede et

måltid som en Michelin-kok, hvis det skulle være. Jeppe åbnede nye verdener for mig.

Jeg har været heldig at arbejde tæt sammen med Jeppe ved flere lejligheder, hvor hans evne til at koble bygninger og landskab sammen har forstærket det samlede projekt. Han stod for udearealerne ved Retsbygningen i Holstebro, DGI's hovedsæde i Vingsted og DOK 1 foran Arkitekternes Hus og Dansk Arkitektur Center som nogle af de tidligste projekter, vi lavede sammen.

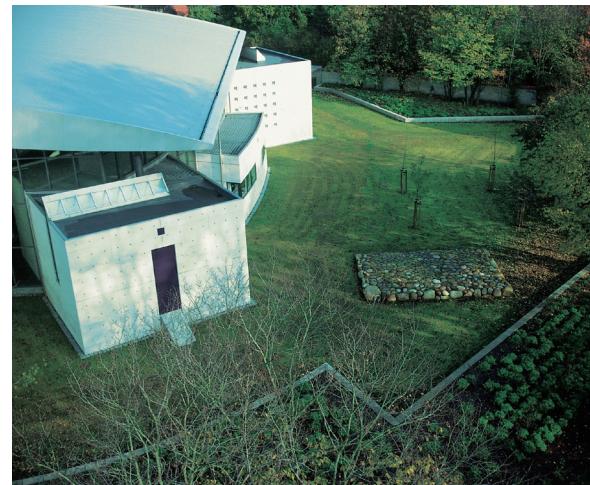
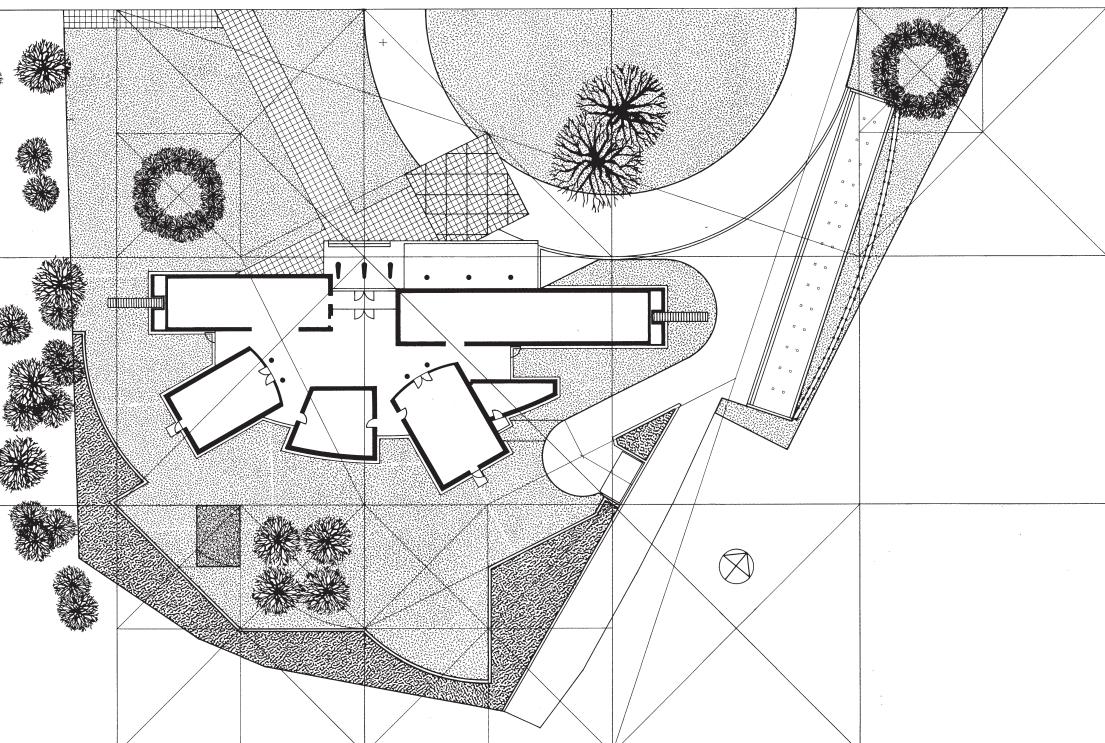
Jeppes far var Gunnar Aagaard Andersen, som jeg mener var en af vores største moderne kunstnere fra sidste århundrede. Jeppe delte sin fars forkærlighed for geometriske former, og det kom til udtryk i hans eget enkle, meget klare formsprog. Dette synes jeg klart kommer frem i bl.a. udformningen af pladsen ved DOK 1 ved Arkitekternes Hus. Jeppe ville beskrive, at der ligger en dok under overfladen, hvilket han fortolkede i sit eget udtryk med et par spejlbassiner i en stærk, præcis komposition. Det var kendetegnende for ham, at han mestrede at trække essensen frem i sine værker gennem sin meget præcise udførelse og omhuen i sammensætningen af materialer.

Trots stramheden i formen besidder alle hans værker varme og skaber attraktive områder for de mennesker, der benytter dem. Han var optaget af historie og meget fascineret af vand. Denne fascination var et gennemgående element i alle hans værker, og det var med til at bringe uforudsigelighed og bevægelse ind i de stramme geometriske former.

Hans måske mest velkendte værker er Kulturhavn Kronborg og Malmøs havnefront Bo01, der på forbilledligvis afspejler hans store interesse og evne for at benytte vand som effektfuldt virkemiddel. Udgangspunktet var at skabe de optimale rammer for de daglige besøgende, som vil få glæde af hans evne til at skabe sammenhæng mellem land, vand, historie og bygninger mange år frem i tiden.

Ved universitetet i Sydney kreerede han en dynamisk plads med plads til både afslapning og passage, hvor han med udalt sans for materialer skabte en skarp sondring mellem de forskellige områder.

Jeppe var visionær og hans evner har bragt ham vidt omkring. Han lod sig ikke stække af landegrænser, men var drevet af stor nysger-

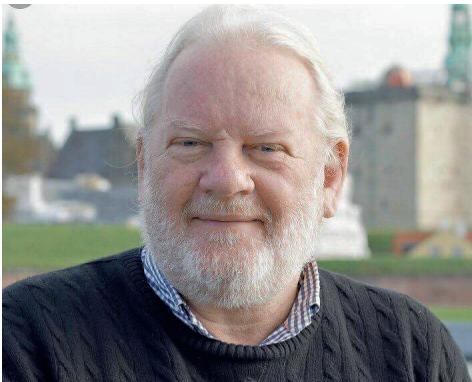

Anlæg ved retsbygning i Holstebro, 1991-92.

Foto Jeppe Aagaard Andersen, 1992

The grounds of Holstebro Courthouse, 1991-92.

Photo Jeppe Aagaard Andersen, 1992

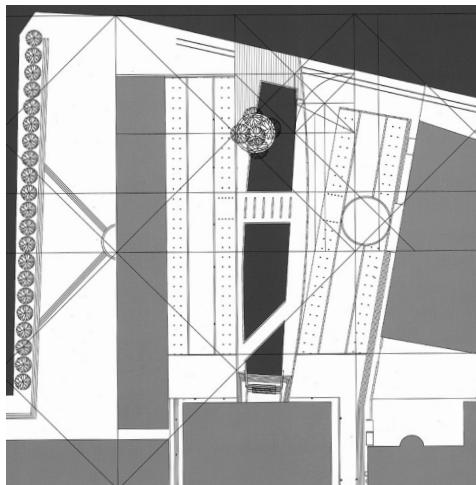
righed og rejste og lavede projekter i hele verden. Han havde tegnestue i Sydney og blev i 2014 tilknyttet arkitektur- og designhøgskolen i Oslo som professor i landskab for på den måde at videregive sin store viden og erfaringer til de næste generationer af landskabsarkitekter.

Jeppe har sat sig uudslettelige spor i dansk og international landskabsarkitektur. Hans visionære udsyn har været med til at løfte området op på et højt internationalt niveau. Jeppe var i hele sin karriere været en ihærdig forkæmper for landskabsarkitekturen og tog aktiv del i at fremme området bl.a. gennem sit mangeårige virke i IFLA, hvor han var vicepræsident.

Han har høstet stor hæder for sin enorme faglige kunnen og fik bl.a. tildelt Eckersberg medalje i 2004, Statens Kunstmiljøs Hædersydelse i 2015 og The American Architecture Prize i 2016.

Mine varmeste tanker går til Jeppes nærmeste Lone, Marie og Oskar i denne svære stund, han vil blive savnet både som ven og landskabsarkitekt.

Kim Herforth Nielsen, grundlægger 3XN

Pladsen ved Gammel Dok, 1996-98.

Foto Keld Helmer-Petersen, 1998

The plaza at Gammel Dok.

Photo Keld Helmer-Petersen, 1998

Le Notre vid Sundet

Jeppe saade till mig att hans projekt bara bestod av några parallella streck, men att det var mycket långa streck. I verkligheten närmare 360 meter. Det blev till Sundspromenaden i Malmö; Skandinaviens förmodligen längsta möbel, placerad utmed vattnet i Västra Hamnen. En sjönära promenad, flera kilometer sittplatser, en vid utsikt över sundet, ett skydd mot vinden, en urban scen, en träningstrappa för joggare, en läktare, en estrad. Allt det där rymdes i några parallella streck. Jag förstod inte hur ett halvdussin raka linjer kunde rymma så många upplevelser. Jag förstod inte hur de där linjerna kunde innehålla så mycket poesi.

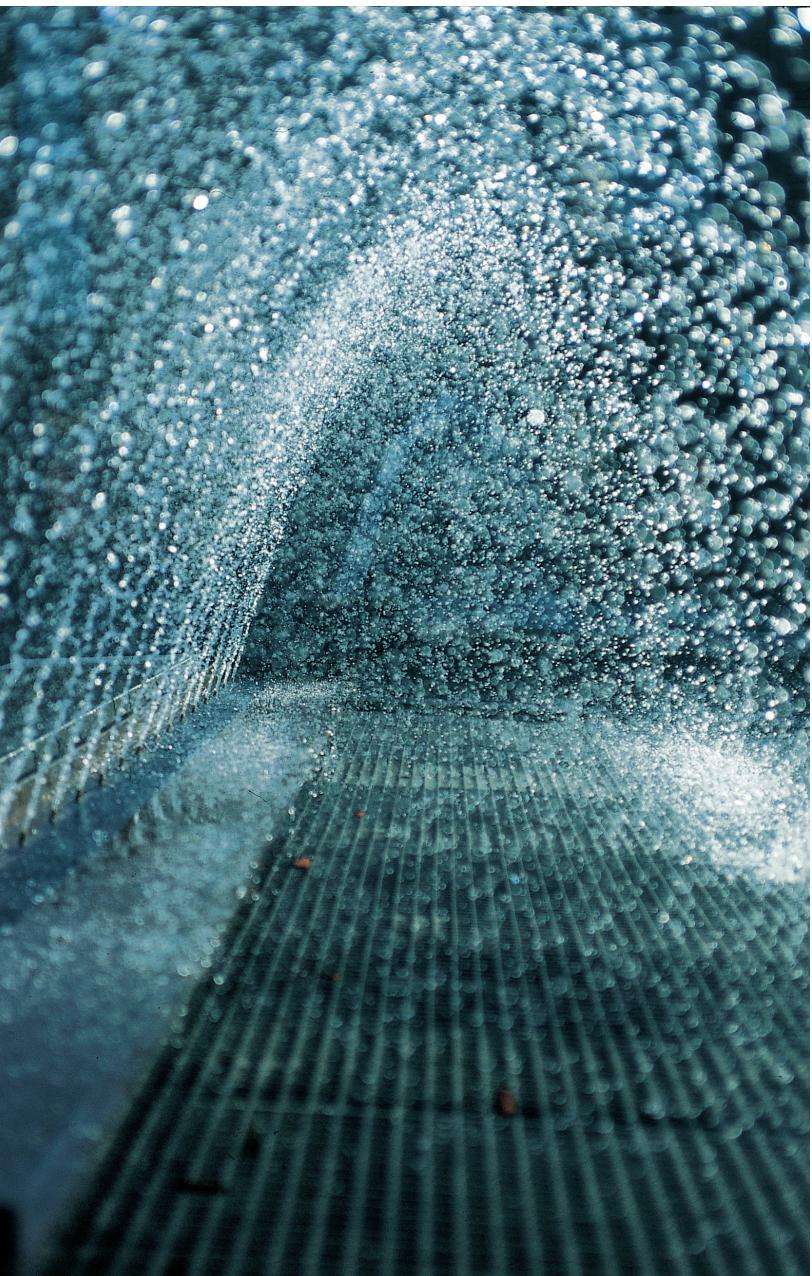
Han var en *bon viveur*. Han körde bilar som var större än parkeringsrutan, helst cabriolet. Han drack viner som jag inte ens hade hört talas om. På så vis blev han, när vi träffades, en öppnad dörr in till världar som jag egentligen inte kände till. Han kunde sina detaljer i det goda livet. Han valde noga mellan flygbolagen på sina många resor och han hade bott på det bästa hotelliet i St Tropez. Det var spännande. Det var exotiskt. Det var extra-

vagant. Han hade aptit för det stora livet, den stora världen och som landskapsarkitekt även de stora linjerna.

Det finns de som kallade honom minimalist eftersom hans gestaltningar alltid var rena, enkla och konsekventa. Men jag kan ändå inte se riktigt det. Han tillhörde snarare André Le Notres tradition, med den franska barockens storslagenhet i både liv och arbete, med kärlek till det tydliga, med känsla för det betydelsebärande, med förmågan att se kvaliteter.

Han hade en skarp blick för vad som var det viktiga och det andra, bruset, det ovidkommande, hade han föga intresse för. Liksom Le Notre arbetade han med en matematisk precision. Man kunde se det på planritningarna för exempelvis torget i Herning, där han lätt underliggande hjälplinjer liggia kvar på ritningen, och där man kan spåra hur mycket han ansträngde sig för att få logik, precision och klarhet i var de långa, raka linjerna kom ifrån, var de korsade varann och vilka geometriska mönster de bildade. Och framför allt, vad de geometriska figurerna var bra för.

Herning Tørv, 1996.

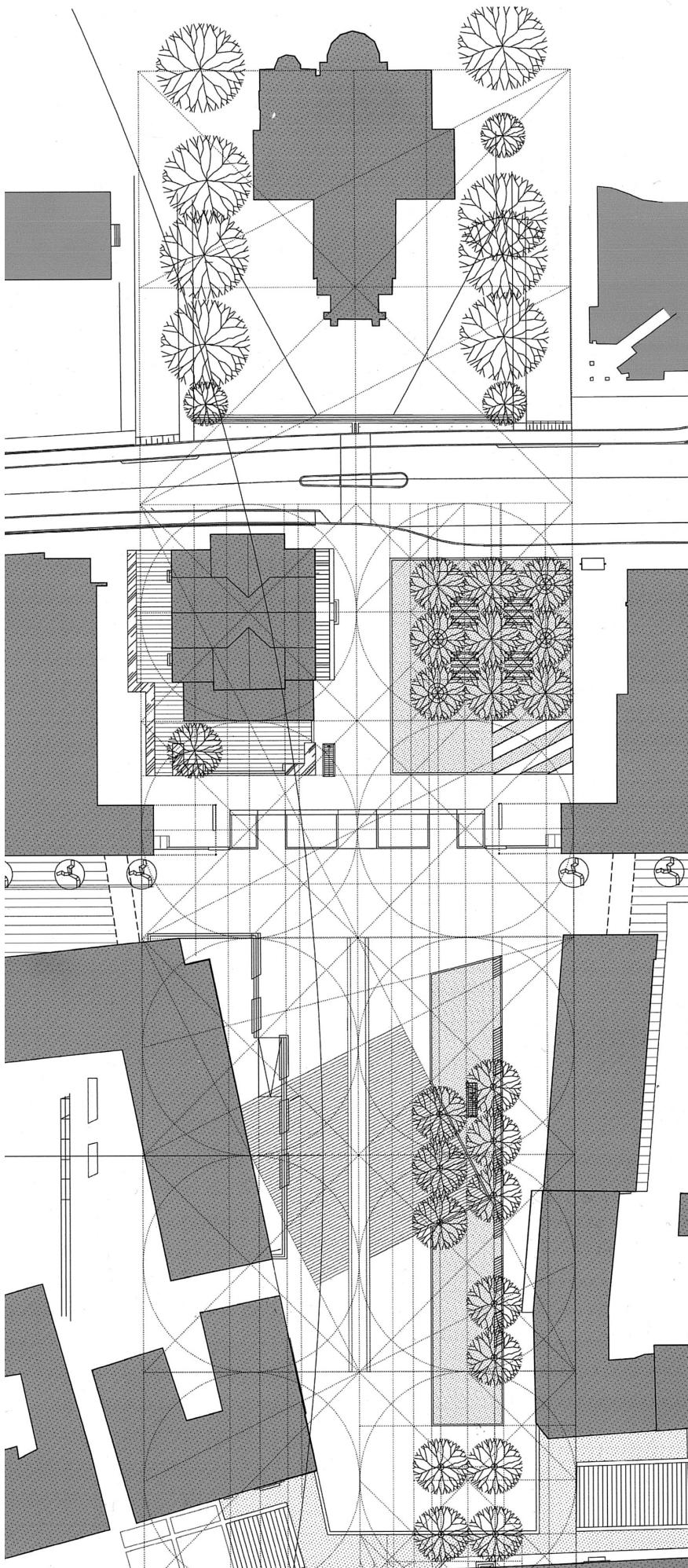
Foto Jeppe Aagaard Andersen, 1997

Herning Plaza, 1996.

Foto Jeppe Aagaard Andersen, 1997

Jeppe sade till mig att de använde CAD på kontoret. Han var tidig med det och just det där med de osynliga linjernas klargörande verkan lämpade sig bra för de då nya CAD-programmen. Han var en av de första i Skandinavien som såg den datorstödda rittekniken inte som ett rationellt instrument utan mera som en konstnärlig möjlighet.

Han valde hellre en enda gest och repeterade den än att blanda många. Och han var skicklig på att välja sin gest. I ett tidigt projekt, en rättsbyggnad i Holstebro som han ritade tillsammans med Kim Herforth Nielsen, gjorde han valet att arbeta med huvudsakligen marktäckare. Det blev en enda sort, nämligen smultron. Det är ett ovanligt val och jag frågade varför. Jeppe sade till mig att även brottslingar behöver något sött ibland.

Sundspromenaden, Sundsparken, 2000-01.

Foto Jeppe Aagaard Andersen, 2001

Sundspromenaden, Sundsparken, 2000-01.

Foto Jeppe Aagaard Andersen, 2001

Det Jeppe sade till mig öppnade också en annan dörr; hur man som landskapsarkitekt kan föra retoriken med en kund som inte förstår. En av hans kunder hade synpunkter på den räkning som kontoret skickade, hur kunde den vara så hög när resultatet ändå bara var ett förslag om ett enda träd? Jeppe sade att det i själva verket hade varit en lång väg att gå; först hade man resonerat om fem träd, sedan om fyra, tre, två, och efter mycket skissande hade man kommit fram till ett enda träd. Det är ett argument med en aforistisk klarhet. Det är en förklaring värdig Sundets Le Notre.

Thorbjörn Andersson, vän och kollega

Camperdown Campus, University of Sydney. Foto Ethan Rohloff/Camperdown Campus, University of Sydney. Photo Ethan Rohloff

Jeppe Aagaard Andersen; a Recollection
I first met Jeppe when he came to the Sydney Olympic site in 1998. He was part of a 'Danish Wave' delegation of architects, visiting Sydney, fostering closer ties between Australia and Denmark. In front of me was a big burly Dane, long grey hair in a pony tail – very much the latter day Viking. In contradiction to his imposing frame, he was softly spoken and a little reserved – something I later understood as shyness. Quite frankly he didn't talk much!

We saw each other on and off at local landscape architecture events, then in 2003 were brought together for the University of Sydney Public Domain competition, by then editor of Architecture Australia, Davina Jackson.

Jeppe had been shortlisted for the project but needed a local partner. I was only a few

years into my fledgling practice, so jumped at the chance, with Tinka Sack also joining the team. So our design collaboration began as an 'arranged marriage' of sorts.

Our new joint venture soon got down to work with Jeppe's vision for the Camperdown precinct winning the day; a beautifully conceived 'Ramblas' – a pedestrian concourse lined with Sydney Red Gums which, for the first time united the University's historic core precinct into a coherent urban plan. The project also restored the Quadrangle surrounds and, with FJMT, conceived a new square for the Law Faculty.

Thus began a five year project of intense collaboration. Despite some bumpy patches we built a growing understanding, confidence and respect in each other's abilities – in the

process working across different languages, different cultures, different design processes and different sensibilities.

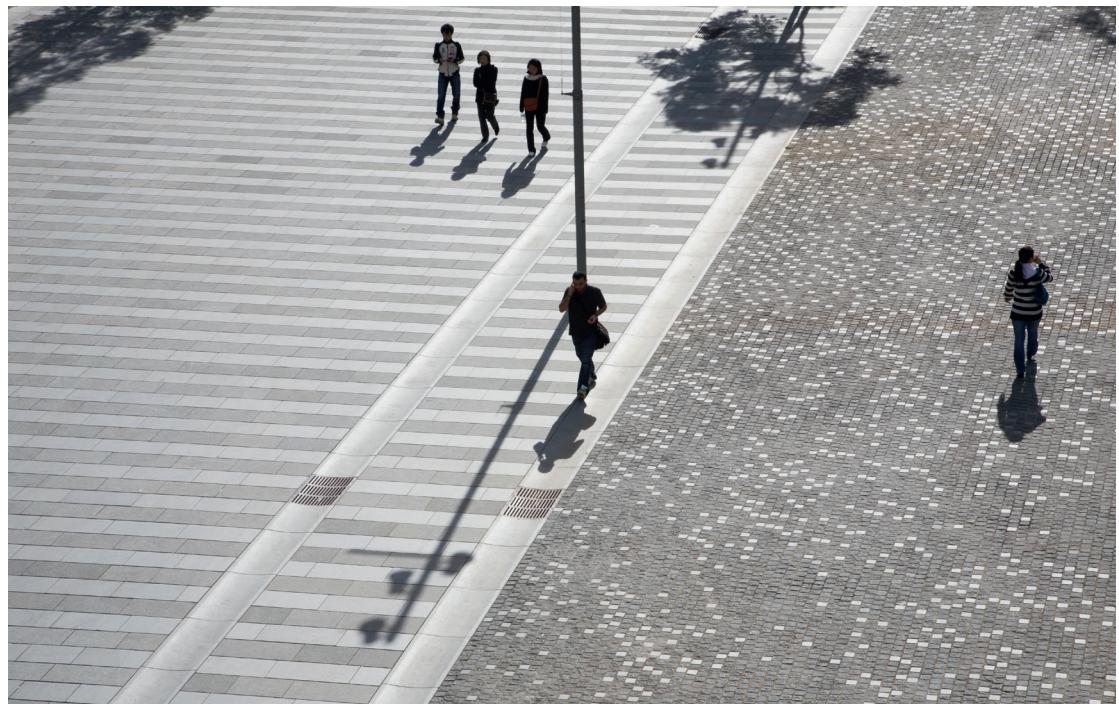
In 2007, just as USYD was completed JAAA+TDS was appointed by entrepreneur Dr Stanley Quek & Frasers Property as landscape architect for Central Park, the old Tooths Brewery site in Chippendale. We joined the new masterplan team of Foster and Partners, Atelier Jean Nouvel, Johnson Pilton Walker, Tonkin Zulaika Greer and Tzannes Associates. The project has since become one of Australia's hallmark urban developments.

Our work on Central Park continues to this day, and will end with the final building on the project, the Old Brewery, not yet underway, still a hulking ruin in the centre of the precinct.

Barangaroo Central Workshop.
Andersen Hunter Horne and
Turpin + Crawford Studio
Barangaroo Central Workshop.
Andersen Hunter Horne and
Turpin + Crawford Studio

Camperdown Campus, University of
Sydney. Foto Simon Wood
Camperdown Campus, University of
Sydney. Foto Simon Wood

Chippendale Green og Kensington Street.

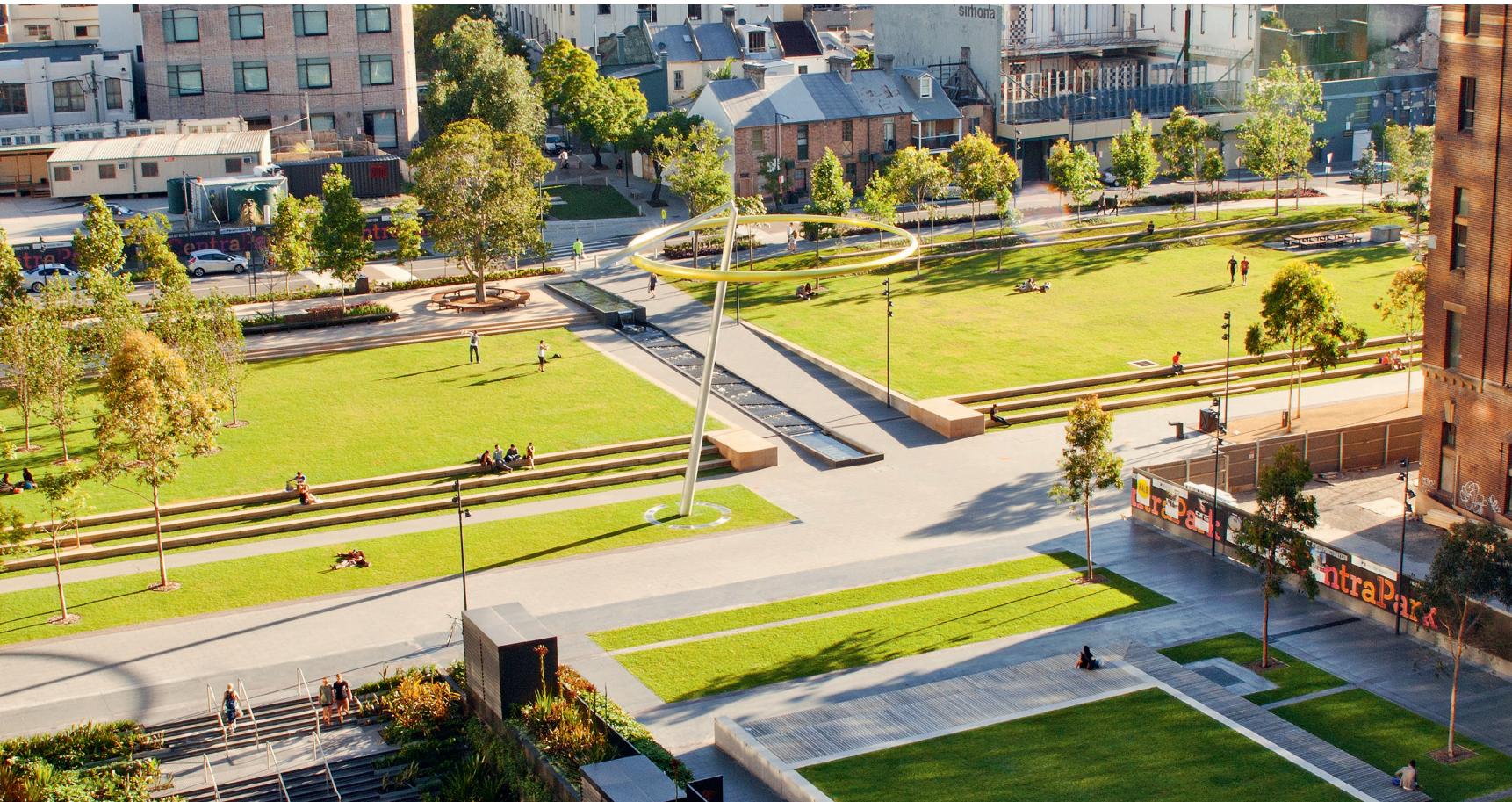
Fotos Simon Wood.

Image courtesy of Frasers Property Australia

Chippendale Green and Kensington Street.

Photos Simon Wood

Image courtesy of Frasers Property Australia

Chippendale Green and Kensington Street are two highly awarded projects within Central Park, both exemplifying our shared passion in designing for people.

A favourite Jeppe question was where to put the benches to make the most beautiful place for people to watch the world go by. It was also all about water, how we could use it as a mirror to the sky. And, of course the Scandinavian search for simplicity – how to make the project as beautiful as possible by using the least materials as possible.

Jeppe loved Australia and its people, and felt a deep sense of connection.

In particular, he loved Western Australia, especially the food and fine wine of the Margaret River region. Over many years he was a regular guest teacher and final year juror

at University of Western Australia (UWA) School of Landscape Architecture; while also introducing a travelling scholarship, bringing many talented Australian graduates to his Helsingør Studio which overlooked his masterwork; the UNESCO World Heritage listed Kronborg Royal Castle, immortalised in Shakespeare's Hamlet.

Jeppe also loved Tasmania, and visited often. A professional highlight of this time was joint First Place in the Hobart Waterfront International Design Competition which he undertook with former UWA students Claire Broun and Sara Padgett, among others.

During his time in Sydney, involving well over 100 visits by Jeppe's reckoning, we joined with my other long term collaborator, Adam Hunter from Environmental Partner-

ship – forming what we jokingly referred to as our 'supergroup' Andersen Hunter Horne. Together we undertook projects such as Design Parramatta, Hyde Park Revised Masterplan, Northshore Hamilton in Brisbane and Central Barangaroo Masterplan with SOM Chicago. Overall, Jeppe leaves a significant Australian legacy of built work, not to mention many friends.

Our last project together was in London, the Stratford Waterfront Cultural & Education District at Queen Elizabeth Olympic Park – a challenging collision of megastructure and remade landscape designed with architects Allies Morrison and O'Donnell Tuomey. Jeppe had been appointed Professor at AHO, the Oslo School of Architecture and Design but still found time in his busy schedule to

*Central Park, det tidligere Tooths Brewery-område i Chippendale.
Luftfoto. Photo courtesy of Frasers Property Australia*

*Central Park, the old Tooths Brewery site in Chippendale.
Aerial photo. Photo courtesy of Frasers Property Australia*

stay involved. He loved landscape, and was passionate about all things design.

I will long miss our time exploring London. I will long miss our time in Sydney. And I will long miss and our intense, passionate discussions; about design and life, always had with wry humour, often over a well-earned glass of red.

Most of all I will miss the man. He was a patient mentor, a fine collaborator and a great friend.

After a valiant battle with cancer Jeppe Aagaard Andersen passed away on April 22, 2018. He is survived by his amazing wife Lone and his two beautiful children Oscar and Marie.

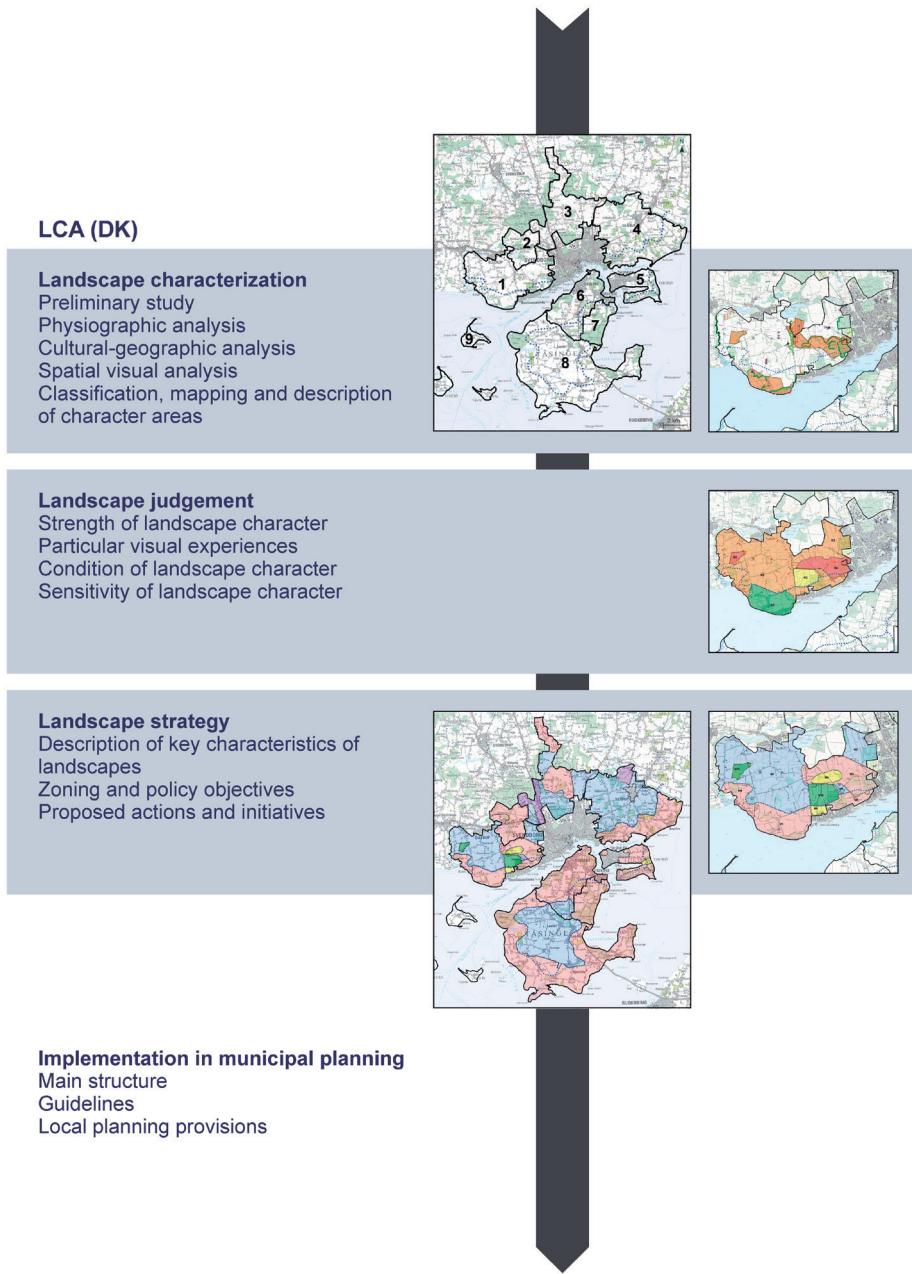
*Mike Horne, landscape architect, director,
TurfDesign Studio, Sydney, Australia*

*Cultural and Education District,
Stratford Waterfront at Queen Elizabeth Olympic Park, London.
Rendering courtesy of Allies and Morrison*

*Cultural and Education District,
Stratford Waterfront at Queen Elizabeth Olympic Park, London.
Rendering courtesy of Allies and Morrison*

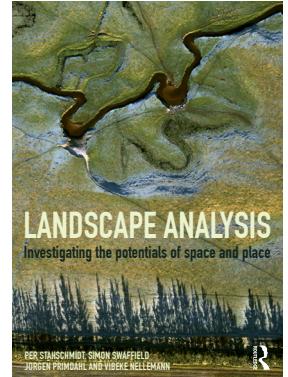
BOGOMTALE

Landskabskaraktermetoden LKM. De fire faser i LKM – landskabskaraktermetoden til kommunernes planlægning – illustreret med kort over Svendborg Kommune med de udpegede landskabskarakterområder og karakterområdet Egense landbrugsfælde vest for Svendborg by. Her er vist eksempler på analyser med delområder og zoner udpeget i metodens forskellige faser: Kortlægning, vurdering og strategi. I implementeringsfasen indarbejdes strategien i kommuneplanen som retningslinjer, redegørelse og rammer for lokalplanlægning og forvaltning, f.eks. landzoneadministration og naturgenopretning. I kap. 5 er Svendborg Kommune og Egense landbrugsfælde brugt som eksempel på LKM landskabskarakterkortlægning på kommuneniveau. I kap. 6 er samme område brugt som eksempel på LKM landskabsvurdering

Phases in landscape character assessment LCA (DK). The four phases in the Danish LCA as designed for supporting Municipal Planning: (A) Landscape Characterization, (B) Landscape Evaluation, (C) Landscape Strategy and (D) Implementation. The area shown in the figure is from Svendborg Municipality, DK. For area 1, Egense west of Svendborg city, examples of partial analysis are shown and areas identified during the first three of the four phases. In the fourth phase, implementation of the strategy is converted into planning provisions in the municipal plan in form of its main structure, guidelines for planning for landscape and other themes, as well as framework for local planning and management

Source: Moderated from Danish Ministry of Environment (2007a): Vejledning om landskabet i kommuneplanlægningen

Landskabsanalyser

Per Stahlschmidt, Simon Swaffield, Jørgen Primdahl og Vibeke Nellemann: Investigating the Potentials of Space and Place. Routledge, 2017. 1. udgave. 1. oplag. XVI + 208 sider, 17 x 24 cm, paperback. Via webshop www.saxo.com 409,95 kr. Bogen findes også som E-book. ISBN 978-1-138-92715-5

I 2009 udkom bogen *Metoder til landskabsanalyse – Kortlægning af stedets karakter og potentielle* skrevet af Per Stahlschmidt og Vibeke Nellemann. Denne nye engelske bog af samme forfattere samt Simon Swaffield og Jørgen Primdahl er en udvidet version af den originale tekst.

Bogen indledes med et kapitel om teori og metoder inden for landskabsanalyse og et kapitel om, hvilke aktører, eksperter og borgere der har indflydelse på værdisættning af landskabet. Bogen fremhæver værdien af borgernes/interessenternes medinddragelse i analyse- og planlægningsarbejdet. Med et case studie fra Mols Bjerge gøres der meget konkret rede for, hvordan dette kan organiseres på lokalt plan. Det sker både med luftfotos, plankort og med fotos af faktiske borgertekster og billeder.

Kapitel tre behandler landskabets geomorfologiske forhold (naturel factors), der kan observeres/registreres i dag. Der redegøres for brug af forskellige tekniske analyse- og fremstillingstilgange til landskabet, heriblandt analyse af landskabets topografi, landskabsstrukturer, hydrologi, vegetation etc.

Kapitel fire beskriver forskellige historisk fundede landskabsanalysemетодer. En typisk metode er en tidsserie af temakort af et område, der viser et landskabsudvikling og forandring over tid. En anden metode forsøger at skabe en rekonstruktion af et specifikt historisk landskab. Metoden kan f.eks. bruges til planlægning af en rekonstruktion af et historisk landskab f.eks. en herregårdshave.

Kapitel fem beskriver rumlige landskabsanalysemетодer, der er velegnede til at analysere værdier i byrummet. De rumlige analyser tager udgangspunkt i synssansen og vores oplevelse af rummet. Tænk bare på rævens oplevelse af byen, når den bevæger sig væk fra sit gemmested i parken.

I kapitel seks beskrives landskabskaraktermetoden (Landscape Character Assess-

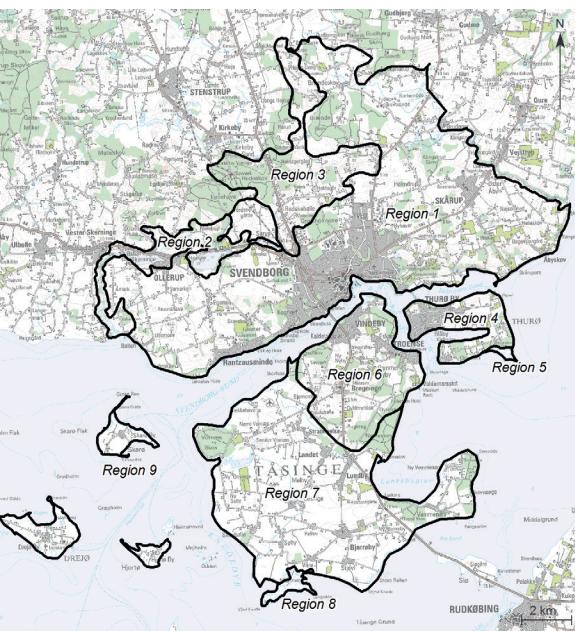
Naturgeografiske regioner Svendborg Kommune (Miljøministeriet 2007).

Kortet viser, hvordan kommunen er inddelt i 9 regioner på baggrund af variationer i naturgrundlaget, dvs. geomorfologisk dannelse, terrænform og jordbund

- 1: Svendborg moræneflade, bølget plateau og lerbund; 2: Hvidkilde tunneldal, med skrænter, å og lerbund; 3: Heldager dødislandsbakke, småbakket med lerbund; 4: Thurø moræneflade med jævnt skrånende terræn og lerbund; 5: Thurø Rev marint forland, flade med sand-/lerbund; 6: Bregninge morænebakke med jævnt skrånede terræn og lerbund; 7: Tåsinge moræneflade, jævn flade med lerbund; 8: Monet marint forland, flade med sand-/lerbund; 9: Øhavet med Skarø, Drejø og Hjortø, moræneflader med lerbund

Physiographic regions Svendborg Municipality. The municipality is divided into 9 regions based on geomorphology, terrain form and soil. 1. Moraine plain, undulating plateau and clay soils; 2. Tunnel valley, bluffs, stream and clay soils; 3. Dead ice formations, undulating and clay soils; 4. Moraine plain with gradually sloping plain and clay soils; 5. Marine foreland, plain with sandy/clay soils; 6. Moraine hill, gradually sloping terrain and clay soils; 7. Moraine plain, plain with clay soils. 8. Marine foreland, plain with sandy/clay soils; 9. The archipelago of southern Funen, islands with moraine plains and clay soils.

Source: Danish Ministry of the Environment (2007a): Vejledning om landskabet i kommuneplanlægningen

ment), der er en national analysemetode, som giver landskabsarkitekter i kommuner og regioner i Danmark mulighed for at gennemføre en ensartet vurdering af Danmarks landskaber, når landskabsarkitekten skal servicere embedsværket. I kapitlet gennemgås to forskellige case studies inden for landskabskaraktermetoden (LCA). Både kapitel to og dette kapitel understøtter demokratiseringen af landskabsanalysen som vidensform, med udgangspunkt i danske eksempler (landscape democracy).

I bogens efterfølgende kapitler diskuteses forskellige alternative måder at analysere landskabet på.

Bogen afsluttes med en omfangsrigt litteraturliste, en femsiders oversigt over landskabsanalysens grundbegreber samt et stikordsregister.

Bogens format er handy, men det er på bekostning af visse illustrationers læsbarhed. F.eks. er de mange spredte Natura 2000-områder i Danmark usynlige på kortet med Natura 2000-områder i EU på s. 20. Dette til trods anbefaler jeg, at bogen læses via de mange farvelagte illustrationer og informative billede, da bogens brødtekst godt kan være tung for sig selv.

Da bogen er skrevet på engelsk, kan den nå mange udenlandske studerende verden over inden for landskabsarkitekturfaget. Også

skandinaviske landskabsarkitekter vil kunne få glæde af bogen, da mange af de begreber og definitioner, der findes i den danske *Mетод til landskabsanalyse*, i bogen er oversat til engelsk og sat ind i en international kontekst. Det, forestiller jeg mig, kan være nyttigt, f.eks. i forbindelse med analyse af landskabers potentialer i internationale konkurrencer, hvor kommunikation og aflevering foregår på engelsk.

Philip Dahlerup, landskabsarkitekt MDL

Havekunst – Gartenkunst, Idee und Schönheit

DGGL, Deutsche Gesellschaft für Gartenkunst und Landschaftskultur: *Gartenkunst, Idee und Schönheit*. Callwey, 2017. 120 s, 15 €

Det 130 år gamle tyske selskab for havekunst og landskabskultur (DGGL) har valgt temaet *Gartenkunst* som deres jubilæumstema og har samlet og udgivet en række artikler, 15 i alt, som alle kredser om begrebet havekunst. Er det en fri kunstform, er det en slags bygningskunst eller noget helt for sig selv, noget ganske særligt?

Friedrich Schiller udtrykker det i 1795 sådan: "Ungewiss, zu welcher Klasse der schönen Künste sie sich eigentlich schlagen sollte". Forfatterlisten rummer en meget bredt sammensat gruppe, en god blanding af faguddannede landskabsarkitekter, filosoffer, kunsthistorikere og en enkelt gartner. Alle med en gedigen faglige baggrund, dog for de fleste vedkommende alene med en teoretisk indsigt i emnet.

Det første kapitel *Was heisst Gartenkunst* er en temmelig kompliceret og akademisk start på rækken af småartikler. Men man skal ikke tabe modet, man bliver belønnet ved videre læsning med mange gode og klare betragtninger om temaet, belyst fra mange forskellige indfaldsvinkler. De fleste har overskrifter, der straks vækker nysgerrighed.

Antike Lavendelmörser und autenhtische Komposthaufen, overskriften vækker nysgerrighed, den må læses! Kunsthistoriker Christian Saehrend fører læseren gennem forskellige spekulationer frem til en humoristisk, ironisk og meget tankevækkende konfrontation med havekunstens idé og i det hele taget kunstbegrebets væsen i den moderne tid. Han kredser om det moderne menneskes længsel efter det autentiske, den smukke gamle tid,

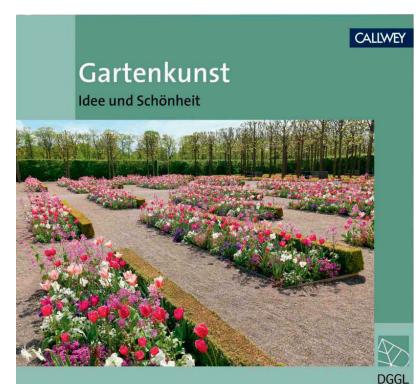
de gode gamle dage. Artiklen slutter med et udsagn om, at den voksne landskabsidylliserende og haveinteresse kunne være en fortvilet neoromantisk reaktion på datasmog og blændende, altid tilstede værende flammer på dataskærmen. At man nu (i Tyskland) hos Lidl kan købe arkitektoniske ruinelementer til den perfekte siddeplads med antik stemning, bekræfter velsagten hans tanke. Man kan passende kalde haven et 'længselssted', skriver han.

De forskellige artikler fører læseren på en meget interessant og oplysende haverundtur. Fra Goethe og Schiller over byparker, virtuelle landskaber, alt sammenkoblet og kaldet havekunst. Dertil tanker om marketing, haveturisme og moderne innovationsrum – og endelig måske endnu vigtigere betragtninger om nødvendig viden om gartnersans og faglig viden.

Som røde træde samenvæves artiklerne til en erkendelse af, at havekunst er et samspil mellem kunst, kultur og arkitektur. Men ikke bare øjet sanser kunsten, hele menneskesindet skal kunne aktiveres. En have ser ikke kun ud, den dufter, lyder, smager og er til at bevæge sig i. Den udvikler sig hele tiden, forandrer sig og er i et aldrig afsluttet samspil med elementerne. Ganske anderledes end for eksempel et maleri, én gang malet, færdigt, slut. Måske ikke så meget nyt for en fagperson og dog alligevel læseværdigt!

Billedsiden starter med forsidsens blandede bolcher, forårsløg i mange farver støttet af lave buksbomhække på grusbund og i baggrunden høje hække og klippede træer. Måske et passende resumé af hele bogens indhold. Ellers gennemgående et godt akkompaniment til teksterne.

Lone van Deurs, landskabsarkitekt MDL

BOGOMTALE

Ordrupgaard og plænen set fra syd i 1921. Fra venstre i billedet ses bl.a. rødbøgen som relativt ungtræ, et sjæleformet mammutteræ og den store takbusk foran vinterhaven. Både rødbøgen og takbusken står stadig i parken i dag. Arkivfoto 1921
Ordrupgaard and lawn, seen from the south, 1921. From the left, you can see the copper beech as a relatively young tree, a columnar giant sequoia and the large yew bush in front of the winter garden. The copper beech and the yew bush can still be seen in the garden today. Archive photo, 1921

Ordrupgaard. Et dansk herskabshjem

Mirjam Gelfer-Jørgensen (hovedforfatter) med bidrag af Carsten Thau og Annemarie Lund: *Ordrupgaard. Et dansk herskabshjem. Ordrupgaard, 2018. 202 s., 299 kr. Dansk og engelsk udg.*, ISBN 978 87 88692 38 9 og 978 87 88692 39 6

Ordrupgaard. Et dansk herskabshjem har, som titlen antyder, ikke sit egentlige fokus på haven omkring herskabshjemmet, men ser på helheden af interiør, arkitektur og landskab.

Alligevel løber haven som en tråd gennem hele bogen, for tilsidst at få sit helt eget kapitel. Haven og arkitekturen spiller så meget sammen, at man ikke kan gå gennem huset, uden at haven på den ene eller anden måde inddrages. Der er naturligvis kig gennem vinduerne, hvor to runde vinduer i galleribygningen giver et fint og lidt hemmeligt kig ud i haven, men især to rum inddrager haven. Nemlig Havestuen og Vinterhaven.

Havestuen er en af de første rum, man kommer ind i og allerede her får man et direkte kig ud i haven gennem de tre terrassedøre. Længere inde ved overgangen fra hus til galeri ligger Vinterhaven. Den tjener både som et forbindelsesled mellem de to bygninger og som et opholdsrum, hvor man kan sidde omgivet af grønne planter og kigge ud på parkens træer.

Det er Mirjam Gelfer-Jørgensen, som er hovedforfatter på bogen, og hendes store viden om tidens interiør, som bærer størstedelen af bogen. Derudover skriver Carsten Thau om arkitekturen og Annemarie Lund om haven.

Carsten Thau trækker linjer til Arts & Crafts-bevægelsen i husets arkitektur, hvor de diskrete bygninger er i harmoni med de grønne omgivelser. Hus og have går nærmest i et i kraft af espalieret med de grønne planter op ad husets vægge og vinterhaven, som drager haven ind i huset.

Haveplanen er udført af Valdemar Fabricius Hansen, og haven sammen med parken får det sidste ord. Annemarie Lund rækker bagud i historien til den tidligere beboelse på stedet og dennes have. Skovhuset, som tidligere lå på grunden, og den tilhørende have danner langt hen ad vejen baggrund for den have, som anlægges ved Ordrupgaard i 1917. Det er altså ikke en bar mark, men en noget tilgroet landskabshave med tilhørende skovpartier og havebrug, som Ordrupgaard med have skal finde sin plads på. Oven i købet en have som engang var statelig og fremsynet. Derfor er der allerede mange fine gamle træer på grunden. Alt dette fremgår af de opmålingsplaner som ligger i Ordrupgaards arkiv, og som Annemarie Lund har gennemgået. Mange af disse træer indgår i den endelige haveplan.

Vi får i bogen en fin gennemgang af haven krydret med datidens beskrivelser af den samt en kort introduktion til Valdemar Fabricius

Hansen. Heldigvis ligger Ordrupgaards arkiv inde med mange gamle fotos af haven. Disse bliver flittigt brugt i bogen og understøtter på bedste vis teksten. Selve kapitlet giver indtryk af, at der er materiale til at skrive langt mere om haven ved Ordrupgaard. Det, kan vi kun håbe på, sker en dag. Er man kun interesseret i haven, kan det betale sig kun at læse det sidste kapitel. Har man bare en lille smule interesse i interiør og arkitektur, kan man gennem resten af bogen få et indtryk af, hvordan haven på fineste vis går i samspil med huset.

Birgitte Sværke Pedersen,
mag.art i kunsthistorie

Øverst. Rosenhaven med Jean Gauguins skulptur.
Arkivfoto 1931

Th. Rosenhaven set fra huset. Foto Ole Haupt
Top. The Rose Garden with Jean Gauguin's sculpture.
Archive photo, 1931
Right. The Rose Garden seen from the house.
Photo Ole Haupt

SUMMARY

An interview with BOGL, p. 98

Ulrik Kuggas

BOGL was established in 2009 by Adam Bang and Jens Linnet, who at that time were working together at Algren & Bruun. There they learned to work with modest budgets and the knowledge that even with modest means it is important to seek the poetry in each project. BOGL is a Nordic oriented landscape design office with an international vision. Adam has studied and worked in Sweden, while Jens studied at the Versailles School in Paris. When one asks Jens who his heroes are in the profession, he names the French Michel Corajoud, Catherine Mosbach and Michel Desvigne, the Swiss Günther Vogt and Americans Lawrence Halprin and Dan Kiley. The inspiration from these are coupled to an engagement with the Nordic nature and a fascination with the production facilities that have left enduring marks on nature.

The office has been involved in temporary projects at Køge Harbor and in Stengade Park in Nørrebro. A greater degree of permanence can be found in 'the thicket', a further development of the nature playground concept at Ørestad School. At Farum Midtpunkt it was a question of the challenges that arise when one must build into something that has its own history. The renovation of the extremely limited schoolyard area at Christianshavn Highschool was an exercise in concentration and sublimation. In order to stimulate the children to participate in intuitive play, like when one moves about in nature, BOGL designed outdoor areas for Kalvebod Fælled School, almost without level surfaces. The result is an undulating landscape, made up of in-situ concrete with openings through which dense vegetation creates shelter and offers natural, robust opportunities for play areas. The office's realized projects seem very different but are characterized by one simple idea, which often contains both frankness and poetry. With more than 35 realized projects and more than twenty competition winners, BOGL is well on the way to find their place among our more established landscape architecture offices.

The Landscape Architecture Prize 2018, p. 106

Mona Vestli

For the fourth time, the Norwegian Landscape Architects Association, NLA, awarded its annual prize. The Landscape Architecture Prize 2018 went to Asplan Viak for Deichman's gate/Wilse's gate in downtown Oslo, an innovative surface water project that represents a trend-setting transformation of urban spaces. The streets at Deichman's gate and Wilse's gate are the first completed facilities for local surface water treatment in downtown streets with nine rain beds.

The waterfront in Mo i Rana, Arkitektgruppen Cubus with Axel Nitter Sømme and

Rana municipality received honorable mention. The project has enhanced the identity of the place and through the use of simple means given a strong form expression.

Slottskogsvallens entrance park, p. 112

Bengt Nyren

In October 2017, Göteborg City invited forty architect teams to participate in a competition for the design of the Castle Forest ramparts' entrance park. The Slottsskogsvallens entrance park was designed as a grand entrance and forecourt to Slottsskogsvallen and was established in conjunction with Göteborg City's 300th Anniversary in 1921. It was characterized by symmetry and clear axes. This character is still visible today and the fountain and the oaks with their clear directions are important remaining elements. With the approaching 100th anniversary, the park seems a bit abandoned and in need of a renovation.

The goal of the competition was to find a proposal for an entrance park that corresponds to the ambitions of Göteborg and its citizens, with respect for the city's financial conditions and could be implemented before 2021. The development of our first-prize proposal with the SPEG-LING motto is in full swing. The building is expected to be ready for Göteborg's 400th anniversary in 2021.

Jeppe Aagaard Andersen; a Recollection, p. 116

Mike Horne

I first met Jeppe when he came to the Sydney Olympic site in 1998. He was part of a 'Danish Wave' delegation of architects, visiting Sydney, fostering closer ties between Australia and Denmark. In front of me was a big burly Dane, long grey hair in a pony tail – very much the latter day Viking. In contradiction to his imposing frame, he was softly spoken and a little reserved – something I later understood as shyness. Quite frankly he didn't talk much!

We saw each other on and off at local landscape architecture events, then in 2003 were brought together for the University of Sydney Public Domain competition, by then editor of Architecture Australia, Davina Jackson. Jeppe had been short-listed for the project but needed a local partner. Our new joint venture soon got down to work with Jeppe's vision for the Camperdown precinct winning the day; a beautifully conceived 'Ramblas' – a pedestrian concourse lined with Sydney Red Gums which, for the first time united the University's historic core precinct into a coherent urban plan. The project also restored the Quadrangle surrounds and, with FJMT, conceived a new square for the Law Faculty. Thus began a five-year project of intense collaboration.

In 2007 JAAA+TDS was appointed by entrepreneur Dr Stanley Quek & Frasers Property as landscape architect for Central

Park, the old Tooths Brewery site in Chippendale. We joined the new masterplan team of Foster and Partners, Atelier Jean Nouvel, Johnson Pilton Walker, Tonkin Zulaika Greer and Tzannes Associates. The project has since become one of Australia's hallmark urban developments. Chippendale Green and Kensington Street are two highly awarded projects within Central Park, both exemplifying our shared passion in designing for people.

A favorite Jeppe question was where to put the benches to create beautiful place for people to watch the world go by. It was also all about water, how we could use it to mirror the sky. And, of course the Scandinavian search for simplicity – how to make the project as beautiful as possible by using as few materials as possible.

Jeppe loved Australia and its people, and felt a deep sense of connection. Over many years he was a regular guest teacher and final year juror at University of Western Australia (UWA) School of Landscape Architecture; while also introducing a traveling scholarship, bringing many talented Australian graduates to his Helsingør Studio which overlooked his masterpiece; the UNESCO World Heritage listed Kronborg Royal Castle.

Jeppe also loved Tasmania, and visited often. A professional highlight of this time was joint First Place in the Hobart Waterfront International Design Competition which he undertook with former UWA students Claire Broun and Sara Padgett, among others.

During his time in Sydney we joined with my other long term collaborator, Adam Hunter from Environmental Partnership – forming what we jokingly referred to as our 'supergroup' Andersen Hunter Horne. Together we undertook projects such as Design Parramatta, Hyde Park Revised Masterplan, Northshore Hamilton in Brisbane and Central Barangaroo Masterplan with SOM Chicago. Overall, Jeppe leaves a significant Australian legacy of built work, not to mention many friends.

Our last project together was in London, the Stratford Waterfront Cultural & Education District at Queen Elizabeth Olympic Park – a challenging collision of megastructure and remade landscape designed with architects Allies Morrison and O'Donnell Tuomey. Jeppe had been appointed Professor at AHO, the Oslo School of Architecture and Design but still found time in his busy schedule to stay involved. He loved landscape, and was passionate about all things design.

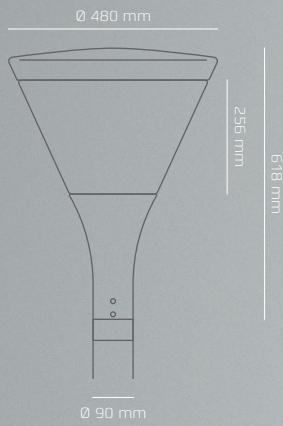
I will long miss our time exploring London. I will long miss our time in Sydney. And I will long miss and our intense, passionate discussions; about design and life, always had with wry humor, often over a well-earned glass of red. Most of all I will miss the man. He was a patient mentor, a fine collaborator and a great friend.

Pete Avondoglio

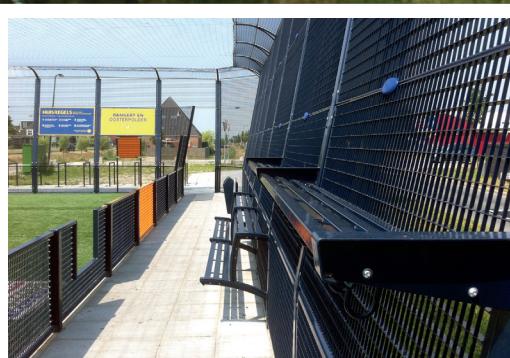
Sky Park

Sky serien består af en parklygte, et vægarmatur og en pullert.

Design: AART designers

OMNISTADIUM

Omnistadium Multibaner er med til at skabe ramme for fællesskab og udvikling blandt byens børn og unge. Helt uden at gå på kompromis med kvalitet og design, er Omnistaduims en suveræn løsning hvor der er tænkt over alle detaljer, for at give brugerne den allerbedste oplevelse. Har får de unge følelsen af at træde ind på et rigtigt stadion.

Støjniveauet er reduceret til et minimum, grundet de robuste materialer og dens opbygning. De modulopbyggede stålrammer giver mulighed for at skræddersy løsninger lige efter Jeres ønsker og behov. Mulighederne er mange, og udover fodbold, kan basketball, volleyball, tennis, hockey, håndbold, futsal og meget andet indgå i netop Jeres løsning.

OBLIGATORISKE PÅ ALLE
ÅG SKAL OPGRADERES 4. SE I
NE OG LANDSKABET 5. ET F
NKT I DANMARK 6. TAG ÆS
ND – STATEN BØR GÅ FOR
RES AKADEMIRAADETS
ES- TYVE
ÅND ANBEFALINGER
KE TIL ET
US- SKØNNERE
BE- DANMARK

ÆNKE LANDSBYERNES STR
ÅT ÅBNE LAND 10. VORES BY
– DERFOR SKAL VI TILLAI
BYGGERI SKAL FORHOLDE
DET OFFENTLIGE BYGGER
ÅET 12. FREMTIDENS ENERG
RØNNE 13. SKØNHED PÅ RE
TE SKAL HAVE DERES EGEN
AF VORES TRAFIKDESIGN
OM SELVE REJSEN 17. IMPLA
UNSTNERISK NIVEAU SKAL
KUNSTCIRKUS ÅDET SKA

AKADEMIRAADETS 20 ANBEFALINGER TIL ET SKØNNERE DANMARK

Akademiraadet er sat i verden for at være statens rådgiver i kunstneriske spørgsmål, og for at kunne rådgive med konsekvens er det nødvendigt med en æstetisk vision.

Akademiraadets tyve anbefalinger til et skønnere Danmark handler om sammenhæng og om æstetisk kvalitet inden for billedkunst, arkitektur, design og landskab – alle steder, hvor mennesker bearbejder og formgiver sammenhænge æstetisk. Når staten bygger til os alle sammen, skal vi have det bedste. Vi skal have verdens bedste skoler, verdens bedste hospitaler, verdens bedste infrastruktur. Hvorfor skulle vi ikke også have den allerbedste kunst? Vi skal have den bedste kunst, når staten investerer – for på den måde demokratiserer vi det æstetiske, og på den måde bliver kunsten tilgængelig for alle.

Anbefalingerne skal ikke opfattes som entydige svar. Med de tyve anbefalinger ønsker Akademiraadet at skabe opmærksomhed og debat om æstetikken.

De tyve anbefalinger er resultatet af et samarbejde mellem Akademiraadet, medlemmer af Akademiet og en række fagkynige personer. Anbefalingerne er derfor en sammenskrivning af fem forskellige gruppers arbejde – en eufoni/kakofoni af mange stemmer, samlet til én røst.

Anbefalingerne har disse overskrifter: *Fokus på kunst, kultur og æstetik, De visuelle fag i skolerne, De kunstneriske uddannelser, Et samfund i omdannelse, At læse landet som en åben bog, Landskab og natur, Kysterne, Lad by være by og landsby være landsby, Livet på landet, Byen, Bygninger, Energiproduktion i landskabet, Motorveje og togspor, Indfaldsveje, Førerløs transport, Pausens rum, Kunst skal ud til alle, Hele Danmarks forskønnelse, Kunstreiske visioner i alle de større byer, Det æstetiske og de digitale rum.*

Anbefalingerne kan findes på Akademiraadets hjemmeside www.akademiraadet.dk under ”rådet/udtalelser”. Publikationen kan også rekvireres i fysisk form ved henvendelse til sekretariatet.

Akademiraadet (red.): *Akademiraadets tyve anbefalinger til et skønnere Danmark*. Udgivet af Det Kongelige Akademi for de Skønne Kunster, Akademiraadet, maj 2018. 32 s.

ISBN 9788797060407

KUNSTLEGEPLADS ORDRUPGAARD

I 2016 åbnede Kunstlegeplads Ordrupgaard i museets grønne park. Det første værk på Kunstlegepladsen var Olafur Eliassons *Vær i vejret*, som indhyller parken i tåge.

Kunstlegeplads Ordrupgaard har i år fået to nye værker. Bag kunstværkerne står store internationale navne som den amerikanske kunstnerduo Doug og Mike Starn og den japanske arkitekt Terunobu Fujimori.

Doug og Mike Starn er kendt for deres storståede *Big Bambú*-skulpturer, som bl.a. har kunnet opleves på taget af The Metropolitan Museum of Art i New York. Med tilblivelsen af værket *Geometry of Innocence* har Kunstlegeplads Ordrupgaard fået en ny skulptur i kunstnernes serie af bambuskonstruktioner, der bærer både fysisk og kulturtelt præg af det sted, hvor de installeres. Et team af bjergbestigere har hjulpet kunstnerne med at bygge værket, der inviterer Kunstlegepladsens gæster på opdagelse i 12 meters højde. Værket dækker 100 m² og er bygget ud fra et ’tilfældigt kaos’-princip med tusindvis af tonkinstokke bundet sammen af kilometersvis af reb.

Alle børn drømmer om et smukt lille hus i trætoppene uden for de voksnes rækkevidde. Den japanske arkitekt Terunobu Fujimori er kendt for sine nyfortolkninger af det traditionelle japanske tehus, udført i naturmaterialer og placeret på pæle i op til seks meters højde. Det kræver mod at besøge Fujimoris tehus, og de børn og voksne, som tager imod udforringen, må klatre ad en spinkel stige, som fører op til husets indgang. I huset kan man slappe af, drømme sig væk og måske endda nyde en kop traditionel japansk te under en af de te-ceremonier, som vil blive afholdt i huset. *Tea Tree House* er skabt specielt til Kunstlegeplads Ordrupgaard.

Ligesom *Geometry of Innocence* bliver Starn-brødrenes første værk i Danmark, bliver *Tea Tree House* Fujimoris første værk på dansk jord.

Kunstlegepladsen er støttet af Nordea-fonden.

Læs mere om værkerne og kunstnerne på https://ordrupgaard.dk/portfolio_page/kunstlegeplads-ordrupgaard-2018/
Kunstlegeplads Ordrupgaard er åben hver dag fra kl. 8-18

Vilvordevej 110, 2920 Charlottenlund

OKNygaard tilbyder:

- Nye teknologiske løsninger
- Én fast kontaktperson – one way in
- Fokus på samarbejde, dialog og forståelse for kundens behov
- Faglighed og kvalitet i højsædet
- 500 medarbejdere fordelt på 10 afdelinger i hele landet
- Specialister i Anlæg og Drift
- Professionel snerydning og glatførrebekæmpelse

www.oknygaard.dk

Samarbejde, tillid og højt fagligt niveau er nøgleord hos OKNygaard

Et smukt og sundt udeareal er en del af en smuk ejendom. Som boligselskab sender det et signal til såvel beboere som besøgende om, at her passer vi på hinanden og vores omgivelser, og som virksomhedsejer sender det et signal til kunder og besøgende om din virksomhed. Uanset hvilke krav du stiller, kræver det tillid til den anlægsgartner, du vælger

OKNygaard er en af Danmarks største anlægsgartnervirksomheder med mange års erfaring inden for anlæg og vedligehold af grønne uderum. Det tillidsbaserede samarbejde er helt afgørende og en integreret del af arbejdsprocessen.

"I OKNygaard har vi valgt, at du som kunde har én kontaktperson. Vedkommende er din indgang til os, "one way in", uanset om du har brug for anlægsarbejde, drift eller vinterjeneste. Vi arbejder på at give dig én samlet pakkeløsning alt efter dine behov," fortæller adm. direktør Ole Kjærgaard.

Og netop det, at de både har speciale i anlæg, drift og vinterjeneste, giver OKNygaard en særlig bredde, der adskiller dem fra en del andre anlægsgartnere.

"Lad os sige, at du skal have renoveret dine udearealer, og at de bagefter skal vedligeholdes. Vi kan gøre begge dele. Fordelen ved dette er, at de medarbejdere, der anlægger udearealerne, har et tæt samarbejde og en tidlig involvering i driften, når de skal overtage opgaven. Det giver et langt bedre og mere holdbart resultat og stor smidighed over for kunden," fortæller Ole Kjærgaard.

Renovering

I disse år bliver der stillet nye krav til mange udearealer. De skal klimasikres, gøres bæredygtige og samtidig være smukke og brugbare. Det kræver en anlægsgartner, der formår at tage alle disse forhold med i betragtning og yde en service på alle planer.

"Det handler om, at medarbejderne kan forstå kundens behov og indgå i en god dialog, der opbygger et godt samarbejde mellem os og kunden. Ligesom det handler om, at vi kan stille god faglig rådgivning til rådighed," siger Ole Kjærgaard, der ikke er bange for at fremhæve det gode arbejde og medarbejdernes store faglige viden.

Et godt samarbejde giver tilfredse kunder.

Samarbejdsudvikler

Som et helt nyt tiltag, har OKNygaard ansat en samarbejdsudvikler til at styrke samarbejdet med bygherre, arkitekter, entreprenører og håndværkere. Målet er at skabe bedre gennemførelse af de anlægsprojekter, OKNygaard er en del af.

"Samarbejde har en helt afgørende effekt på et anlægs- eller byggeprojekt. I samarbejdet skabes den relation mellem et projekts parter, der er med til at kører et projekt succesfuldt i hus. Kort fortalt, skaber samarbejde relation, og relation er en forudsætning for det arbejde, der skal udføres. Så en investering i samarbejde er en investering i produktionen," fortæller Jens Klostergaard, der er OKNygaards samarbejdsudvikler på anlægsområdet.

Belysningen gør en forskel ...

MONO SPOT

Ny LED projektør til mast fra WILLY MEYER

- Til LED 6-15-36-70Watt - 431-3391Lumen
- IP 65 - IK08 - 3-4000K - Klasse II - DALI
- Armaturhus i aluminium med hærdet sikkerhedsglas
- Tiltinterval 80°, drejningsinterval 180°
- Spredningsvinkler LED: 6°, 8°, 31°, 34° og 55°
- Variabel optik fra 11° til 48°
- Med vejoptik og **RGBW** 42W eller Tunable White LED
- Fås i sort, hvid og sølvgrå.
- Findes med smal, bred eller linær spredningsvinkel
- Kan også monteres med arm

